

Szczecin

Kontakt

EUROREGION POMERANIA
POLSKA DEUTSCHLAND

BROSZURA TRANSGRANICZNA

Życie i praca na polsko-niemieckim pograniczu

Podstawowe informacje o porządku prawnym i administracyjnym w Polsce i Niemczech

Interreg
Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska

EUROPEAN UNION

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską – ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Wydawca:
Urząd Miasta Szczecin
Plac Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin
tel.: +48 91 435 11 35, e-mail: kontakt@um.szczecin.pl

Szczecin 2019
Wydanie I

Skład: Szczecińska Agencja Artystyczna

Fotografie:
Archiwum UM Szczecin,
pl.depositphotos.com,
pl.freepik.com.

Szanowni Państwo,

od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, a następnie strefy Schengen, w transgranicznym regionie oddziaływania naszego miasta, obejmującym także gminy na Pomorzu Przednim i w Brandenburgii, obserwujemy coraz silniejszą migrację polskich i niemieckich mieszkańców. Trend ten nasilił się w roku 2011, kiedy to Polacy otrzymali pełen dostęp do niemieckiego rynku pracy.

Ważnym zadaniem Miasta Szczecin jest pomoc mieszkańcom oraz przedstawicielom administracji publicznej w pokonywaniu barier językowych i kulturowych, a także w szerzeniu wiedzy na temat kraju sąsiada oraz we wzmacnianiu międzykulturowych kompetencji. Realizując Projekt „Punkt Kontaktowo-Doradczy dla polskich i niemieckich obywateli", oferujemy mieszkańcom po obu stronach granicy wsparcie językowe i doradztwo w zakresie transgranicznych spraw administracyjnych, zawodowych i socjalnych.

Wszystkie kwestie i zagadnienia, które znalazły się w niniejszej broszurze, zostały opracowane w sposób rzetelny, w oparciu o podstawy prawne oraz przykłady dobrych praktyk.

Ogromnie się cieszę, że mogę przekazać w Państwa ręce kompendium informacji na temat administracyjnych, prawnych, socjalnych i kulturowych aspektów życia oraz pracy w systemie transgranicznym. Jestem przekonany, że okaże się ono pomocne w organizacji naszej polsko-niemieckiej codzienności.

Z wyrazami szacunku,

Piotr Krzystek
Prezydent Miasta Szczecin

SPIS TREŚCI

I PRACA W POLSCE 4
1. Polskie prawo pracy – podstawa prawna
2. Poszukiwanie pracy
3. Uznawanie dyplomów i kwalifikacji
4. Pracownik przygraniczny – co to oznacza?
5. Straciłem pracę – co dalej?

II DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA W POLSCE 8
1. Działalność gospodarcza osoby fizycznej
2. Reglamentacja działalności gospodarczej
3. Rzemiosło
4. Kwalifikacje
5. Świadczenie usług transgranicznych w Polsce przez obywateli krajów UE
6. Spółki prawa cywilnego i handlowego w Polsce

III WOLNE ZAWODY W POLSCE 10

IV WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W POLSCE 11
1. Podatek dochodowy w Polsce
2. Podatek od czynności cywilnoprawnych
3. Podatek od nieruchomości
4. Uwagi

V UBEZPIECZENIA W POLSCE 15
1. Ubezpieczenie zdrowotne
2. Ubezpieczenia społeczne
3. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w UE – ubezpieczenia

VI WYBRANE ŚWIADCZENIA W POLSCE 18
1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w UE – świadczenia
2. Zasiłek dla bezrobotnych
3. Świadczenie wychowawcze – 500 Plus
4. Świadczenia rodzinne
5. Świadczenia z pomocy społecznej

VII PRZEPROWADZKA DO POLSKI 25
1. Pozwolenie na pobyt
2. Obowiązek meldunkowy
3. Obowiązek rejestracji samochodu
4. Prawo jazdy
5. Obowiązek szkolny
6. Prawo wyborcze
7. Nieruchomości w Polsce

VIII PRACA W NIEMCZECH 28
1. Niemieckie prawo pracy – podstawa prawna
2. Poszukiwanie Pracy
3. Uznawanie dyplomów i kwalifikacji
4. Pracownik przygraniczny – co to oznacza?
5. Straciłem pracę – co dalej?

IX DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA W NIEMCZECH 33
1. Rejestracja działalności gospodarczej (Gewerbeanmeldung)
2. Izby Przemysłowo-Handlowe (Industrie- und Handelskammer)
3. Rzemiosło (Handwerk)
4. Handlowcy (Kaufleute)
5. Reglamentacja działalności gospodarczej
6. Spółki prawa cywilnego i handlowego w Niemczech

X WOLNE ZAWODY W NIEMCZECH 35

XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH 36
1. Podatek dochodowy w Niemczech (Einkommenssteuer)
2. Podatek od pojazdu mechanicznego (Kfz-Steuer)
3. Podatek od działalności gospodarczej (Gewerbesteuer)
4. Podatek od nabycia nieruchomości (Grunderwerbsteuer)
5. Uwagi

XII UBEZPIECZENIA W NIEMCZECH 42
1. Ubezpieczenie zdrowotne (Krankenversicherung)
2. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe (Rentenversicherung)
3. Ubezpieczenie wypadkowe (Unfallversicherung)
4. Ubezpieczenie pielęgnacyjne (Pflegeversicherung)
5. Ubezpieczenie od bezrobocia (Arbeitslosenversicherung)
6. Ubezpieczenia w aspekcie transgranicznym

XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH 47
1. Świadczenia dla bezrobotnych
2. Zasiłek na dziecko (Kindergeld)
3. Zasiłek rodzicielski (Elterngeld)
4. Zasiłek macierzyński (Mutterschaftsgeld)

XIV PRZEPROWADZKA DO NIEMIEC 53
1. Pozwolenie na pobyt (Aufenthaltserlaubnis)
2. Obowiązek meldunku (Meldepflicht)
3. Obowiązek rejestracji samochodu (Kfz-Zulassung)
4. Prawo jazdy (Führerschein)
5. Plakietka ekologiczna (Umweltplakette)
6. Obowiązek szkolny (Schulpflicht)
7. Prawo wyborcze obywateli UE
8. Nieruchomości w Niemczech

XV KONTAKTY INSTYTUCJONALNE / WAŻNE ADRESY 57

XVI O PUNKCIE KONTAKTOWO-DORADCZYM 60

XVII UWAGI 61

I PRACA W POLSCE

1. Polskie prawo pracy – podstawa prawna

Podstawowe prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców wynikają z Kodeksu pracy. Kodeks ten powstał przede wszystkim w celu zabezpieczenia interesów pracowników. Strony stosunku pracy mogą dochodzić swoich praw przed sądem pracy. Praca w Polsce może być wykonywana na podstawie umowy o pracę albo umów cywilnoprawnych. Przedsiębiorcy w Polsce decydują się niekiedy na zawieranie umów cywilnoprawnych takich jak umowa zlecenie czy umowa o dzieło. Przemawiają bowiem za tym przede wszystkim mniejsze koszty. Umowy cywilnoprawne nie gwarantują uprawnień pracowniczych wynikających z prawa pracy takich jak np. urlopy macierzyńskie czy chorobowe. Ponadto zleceniobiorca podlega, co do zasady, przepisom Kodeksu cywilnego. Zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach, w których powinna być zawarta umowa o pracę stanowi naruszenie praw pracowniczych.

Więcej informacji o polskim prawie pracy znajdą Państwo na **portalu gov.pl.**

2. Poszukiwanie pracy

Poszukiwanie pracy w Polsce nie różni się od poszukiwania pracy w Niemczech lub w innych krajach. Osoby poszukujące pracy lub mające zamiar ją zmienić w podobny sposób poszukują informacji o wolnych miejscach pracy i uczestniczą w procesach rekrutacyjno-selekcyjnych.
Pomocy udzielają doradcy zawodowi zatrudnieni w Wojewódzkim Urzędzie Pracy bądź Powiatowym Urzędzie Pracy. Warunkiem skorzystania z usług urzędu jest zarejestrowanie się w nim jako osoba poszukująca pracy. Rejestracji można dokonać poprzez portal **E-Urząd** lub osobiście w Powiatowym Urzędzie Pracy. W Szczecinie odbywają się także targi oraz giełdy pracy, gdzie pracodawcy informują o dostępnych ofertach pracy.

Ogłoszenia z ofertami pracy dostępne są na licznych stronach internetowych np:

- https://www.praca.pl/
- https://gazetapraca.pl
- https://praca.money.pl
- https://praca.interia.pl/
- https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

Godnym polecenia jest portal: http://stor.praca.gov.pl/, skąd można uzyskać dostęp do Rejestru Podmiotów Prowadzących Agencje Zatrudnienia. Z ostrożności radzimy współpracować tylko z tymi agencjami, które są wpisane do rejestrów prowadzonych przez Wojewódzkie Urzędy Pracy.

Europass

Przy sporządzaniu CV warto pamiętać o zachowaniu formy Europass. O Europass przeczytają Państwo w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

3. Uznawanie dyplomów i kwalifikacji

Dokumenty potwierdzające wykształcenie

Świadectwa oraz inne dokumenty uzyskane w systemach oświaty państw członkowskich UE na poziomie podstawowym i średnim są w Polsce uznawane z mocy prawa. Nie ma zatem konieczności ich opiniowania lub poświadczania przez polskie instytucje lub urzędy.

Dyplomy wydawane przez uczelnie działające w systemie szkolnictwa wyższego państwa członkowskiego UE są również, z pewnymi wyjątkami, uznawane w Polsce bez konieczności ich nostryfikacji (uznania za równoważne z polskimi odpowiednikami).

Kwalifikacje zawodowe

Należy odróżnić uznanie kwalifikacji akademickich od uznania kwalifikacji zawodowych. Obywatel UE, który zamierza wykonywać w Polsce zawód należący do grupy zawodów regulowanych, musi uzyskać w Polsce decyzję uznającą kwalifikacje zawodowe uzyskane w państwie pochodzenia. Dopiero pozytywna decyzja właściwego organu uprawnia do podjęcia wykonywania tego zawodu na terenie Polski. Właściwy organ do wydania takiej decyzji zależy od zawodu – najczęściej jest to minister odpowiedzialny za daną branżę. Linki do wniosków o uznanie kwalifikacji w większości zawodów można znaleźć na **portalu biznes.gov.pl.**

W razie stwierdzenia występowania zasadniczych różnic w kształceniu i szkoleniu lub rozbieżności w zakresie czynności zawodowych w danym zawodzie, właściwy organ może zlecić między innymi wykonanie testu umiejętności lub odbycie stażu adaptacyjnego.
Wykaz zawodów regulowanych w Polsce oraz innych państwach członkowskich UE można znaleźć na **stronie internetowej Komisji Europejskiej.**
Wykaz zawodów regulowanych Polsce wraz z warunkami odbywania stażu adaptacyjnego i tryb przeprowadzania testu umiejętności znajduje się na **portalu biznes.gov.pl.**

Uznawanie kwalifikacji w tzw. zawodach sektorowych

W przypadku zawodów m. in: lekarz, lekarz dentysta, pielęgniarka, położna, farmaceuta, lekarz weterynarii czy architekt (tzw. zawodów sektorowych) można skorzystać z procedury automatycznego uznania kwalifikacji. Potwierdzenie kwalifikacji dokonywane jest przez odpowiednie organy samorządów zawodowych zrzeszających członków danego zawodu, po spełnieniu odpowiednich warunków. Szczegółowych informacji odnośnie procedury automatycznego uznania kwalifikacji udzielają odpowiednie krajowe i okręgowe organy samorządów zawodowych, np. Okręgowa Izba Lekarska w Szczecinie, Szczecińska Izba Pielęgniarek i Położnych.
Podobna procedura obowiązuje w przypadku uznania kwalifikacji do wykonywania rzemiosła. Informacji o tej procedurze udzielają cechy i izby zrzeszone w **Związku Rzemiosła Polskiego**.

W przypadku zawodów nieregulowanych w Polsce to pracodawca podejmuje decyzję o zatrudnieniu pracownika posiadającego kwalifikacje uzyskane w innym kraju członkowskim UE.

Europejska legitymacja zawodowa (European Professional Card – EPC)

O EPC przeczytają Państwo w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

Uproszczony system uznawania kwalifikacji

Osoba posiadająca prawo do wykonywania zawodu w jednym z państw członkowskich UE może skorzystać z procedury uproszczonego uznawania kwalifikacji w razie przeniesienia do Polski w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu. Państwo przyjmujące ocenia indywidualnie tymczasowy i okazjonalny charakter świadczenia usług, uwzględniając przede wszystkim jego długość, częstotliwość, regularność oraz ciągłość. Dotyczy to zarówno osób pracujących na własny rachunek, jak i pracowników najemnych. Osoby te nie muszą przechodzić przez procedury uznania kwalifikacji. Powinny jednak za pierwszym razem powiadomić pisemnie (w języku polskim) o fakcie rozpoczęcia świadczenia takich usług organ właściwy ze względu na dane kwalifikacje zawodowe. Czynność tą osoby powinny powtarzać w każdym kolejnym roku, jeżeli mają zamiar kontynuować świadczenie w Polsce usług. Jeżeli jednak wykonywanie takich usług wiąże się z występowaniem zagrożenia dla zdrowia usługobiorców lub bezpieczeństwa publicznego, może być wymagane uznanie posiadanych kwalifikacji lub ich kontrola.

Punkt kontaktowy do spraw uznawania kwalifikacji zawodowych w Polsce

Szczegółowych informacji o systemie uznawania kwalifikacji zawodowych udziela odpowiedni punkt kontaktowy, którego rolę pełni w Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego Departament Współpracy Międzynarodowej.

4. Pracownik przygraniczny – co to oznacza?

Pracownik przygraniczny oznacza każdą osobą wykonującą pracę najemną lub na własny rachunek w Państwie Członkowskim, która zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego, gdzie co do zasady powraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu.
Więcej o pracowniku przygranicznym przeczytają Państwo w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

Mieszkanie w Niemczech a praca w Polsce

W sytuacji, w której pracownik mieszka w Niemczech, a pracuje w Polsce, polskie prawo będzie miało co do zasady zastosowanie do:

- zatrudnienia;
- podatku dochodowego – zależy od rezydencji podatkowej;
- większości praw w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Natomiast niemieckie prawo zastosowane będzie do:

- podatków od nieruchomości i większości innych podatków;
- formalności związanych z pobytem.

Oznacza to, że w takim przypadku składki pracownika powinny być z reguły odprowadzane w Polsce na:

- ubezpieczenie emerytalne i rentowe;
- ubezpieczenie chorobowe;
- ubezpieczenie wypadkowe;
- ubezpieczenie zdrowotne.

Opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych (PIT) jest kwestią złożoną i zależy między innymi od rezydencji podatkowej. Więcej informacji znajdą Państwo w dziale IV WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W POLSCE.
System ubezpieczeń w Polsce został opisany w dziale V UBEZPIECZENIA W POLSCE.

5. Straciłem pracę – co dalej?

Podstawowym warunkiem otrzymania pomocy jest rejestracja w urzędzie pracy. W tym celu należy udać się do odpowiedniego dla swojego miejsca pobytu Powiatowego Urzędu Pracy. Można też zrobić to poprzez **portal praca.gov.pl** w zakładce „Rejestracja/wyrejestrowanie osoby bezrobotnej lub poszukującej pracy". Taka procedura umożliwi wcześniejszą rezerwację terminu rejestracji i przede wszystkim zaoszczędzi Państwu czasu, jaki spędza się w urzędzie pracy, oczekując na rejestrację.

W celu uzyskania statusu bezrobotnego trzeba spełnić szereg przesłanek ustawowych. O tym, czy spełniają Państwo przesłanki poinformują urzędnicy w Powiatowym Urzędzie Pracy. Nabycie statusu osoby bezrobotnej nie jest jednoznaczne z nabyciem prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Informacje o zasiłku dla bezrobotnych znajdą Państwo w dziale VI WYBRANE ŚWIADCZENIA W POLSCE.

Dokumenty potrzebne do rejestracji osoby bezrobotnej

W celu zarejestrowania się jako osoba bezrobotna należy przedstawić w Powiatowym Urzędzie Pracy następujące dokumenty:

- dowód osobisty albo inny dokument tożsamości np. paszport;
- oświadczenie o aktualnym miejscu zameldowania lub (w przypadku wystąpienia wątpliwości urzędu co do jego prawdziwości) zaświadczenie o meldunku wydane przez organ meldunkowy;
- świadectwa ukończenia szkoły, dyplomy lub inne dokumenty potwierdzające kwalifikacje lub zaświadczenia o ukończeniu szkolenia;
- świadectwa pracy i inne dokumenty niezbędne do ustalenia uprawnień;
- dokumenty stwierdzające przeciwwskazania do wykonywania określonych prac, jeżeli takie występują;
- dokument potwierdzający stopień niepełnosprawności (w przypadku osób niepełnosprawnych).

Obowiązki osoby bezrobotnej

Osoba bezrobotna ma obowiązki takie jak np. zgłaszanie się do właściwego Powiatowego Urzędu Pracy w wyznaczonych terminach w celu przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy proponowanej przez urząd. W wypadku nie dotrzymywania tych obowiązków urząd może odebrać osobie status bezrobotnego oraz zobowiązać do zwrotu udzielonych jej świadczeń.
Informacje o zasiłku dla bezrobotnych znajdą Państwo w dziale VI WYBRANE ŚWIADCZENIA W POLSCE.

Podstawa prawna:

- § Dyr. PE i Rady nr 2005/36/WE z 7.11.2005 w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE.L 2005 Nr 255, str. 22);
- § Kodeks cywilny z 23.04.1964 (Dz.U. 1964 Nr 16, poz. 93, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145);
- § Kodeks pracy z 26.06.1974 (Dz.U. 1974 Nr 24, poz. 141, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1040);
- § Ustawa z 10.10.2002 o minimalnym wynagrodzeniu za pracę. (Dz.U. 2002 Nr 200, poz. 1679, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2177);
- § Ustawa z 20.04.2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 Nr 99, poz. 1001, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1482);
- § Ustawa z 7.09.1991 o systemie oświaty. (Dz. U. 1991 Nr 95 poz. 425, t.j. Dz. U. 2019 poz. 1481);
- § Ustawa z 22.12.2015 o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. 2016 poz. 65, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2272);
- § Ustawa z 20.07.2018 - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668).

II DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA W POLSCE

1. Działalność gospodarcza osoby fizycznej

Za działalność gospodarczą w rozumieniu polskiego prawa uważa się zorganizowaną działalność zarobkową, wykonywaną we własnym imieniu i w sposób ciągły. Osoba fizyczna może zasadniczo podjąć działalność gospodarczą z chwilą złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEiDG). Działalność gospodarczą w Polsce można także prowadzić w formie spółki. Jest to szczególnie celowe w przypadku, gdy mają Państwo zamiar prowadzić działalność gospodarczą wspólnie z innymi osobami.

Założenie działalności gospodarczej osoby fizycznej:
Wniosek o wpis do CEiDG można złożyć osobiście w dowolnym urzędzie gminy (miasta) lub elektronicznie za pośrednictwem bankowości elektronicznej, profilu zaufanego lub kwalifikowanego podpisu elektronicznego. Złożenie wniosku jest bezpłatne. Oprócz informacji o przedsiębiorcy i (takich jak imię, nazwisko itp.) i firmie wymagane jest również podanie we wniosku kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) dla wybranego rodzaju działalności gospodarczej. Wyszukiwarkę kodów działalności można znaleźć na **portalu biznes.gov.pl.**
Od rodzaju działalności gospodarczej uzależnione są obowiązki przedsiębiorcy na przykład co do wymogu posiadania kasy fiskalnej czy formy opodatkowania. Niektóre rodzaje działalności gospodarczej w ogóle nie mogą być podejmowane przez osoby fizyczne.

Wpisów do CEiDG można dokonać poprzez **portal internetowy CEiDG**. Można tam też uzyskać pomoc oraz dodatkowe informacje w zakresie dokonywania wpisów do ewidencji.

Zarejestrowanie działalności gospodarczej w CEiDG jest równoznaczne z:
- nadaniem numeru NIP, używanego do kontaktów z administracją podatkową;
- nadaniem numeru REGON;
- zgłoszeniem płatnika składek w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Więcej o zakładaniu działalności gospodarczej osoby fizycznej przeczytają Państwo na **portalu biznes.gov.pl.**

Obywatele innych państw członkowskich UE mogą wykonywać działalność gospodarczą w Polsce jako osoby fizyczne na tych samych zasadach, co obywatele polscy.

2. Reglamentacja działalności gospodarczej

Do prowadzenia niektórych rodzajów działalności gospodarczej w Polsce konieczne może być uzyskanie zezwolenia, koncesji, licencji lub wpisu do rejestru działalności regulowanej. Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej mogą wynikać tylko z przepisów ustawy. Listę rodzajów działalności gospodarczej wymagających uzyskania koncesji, zezwolenia albo wpisu do rejestru działalności regulowanej, wraz ze wskazaniem odpowiednich aktów prawnych można znaleźć na **stronie internetowej Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii**.

3. Rzemiosło

Przez rzemiosło należy rozumieć zawodowe wykonywanie działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, z udziałem kwalifikowanej pracy własnej, w imieniu własnym tej osoby i na jej rachunek.
Rzemieślnik ma prawo do zrzeszania się w cechach i izbach rzemieślniczych, może wybierać i być wybieranym do organów samorządu gospodarczego rzemiosła, zazwyczaj korzysta z uproszczonych (zryczałtowanych) form opodatkowania oraz zwolnień i ulg podatkowych na zasadach powszechnie obowiązujących przedsiębiorców. Rzemieślnik jest także zobowiązany do przestrzegania zasad etyki i godności zawodowej ustanowionych przez odpowiednie organy samorządów zawodowych.
Do typowej działalności rzemieślniczej zaliczamy wykonywanie usług dla ludności przez krawcowe, szewców, tapicerów, zegarmistrzów, fryzjerów, kominiarzy, jubilerów itp.

Dowodami kwalifikacji zawodowych rzemieślnika są:

- dyplom lub świadectwo ukończenia wyższej lub ponadgimnazjalnej szkoły o profilu technicznym bądź artystycznym w zawodzie (kierunku) odpowiadającym dziedzinie wykonywanego rzemiosła;
- dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła;
- świadectwo czeladnicze albo tytuł robotnika wykwalifikowanego w zawodzie odpowiadającym danemu rodzajowi rzemiosła;
- zaświadczenie potwierdzające posiadanie wybranych kwalifikacji zawodowych w zakresie zawodu odpowiadającego danemu rodzajowi rzemiosła.

Podjęcie działalności gospodarczej polegającej na wykonywaniu zawodu tradycyjnie uznawanego za rzemieślniczy zasadniczo nie wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji ani członkostwa w samorządzie zawodowym, gdyż zawody te zazwyczaj nie są regulowane. Oznacza to, że mogą Państwo prowadzić taką działalność także jako zwyczajny przedsiębiorca (niezrzeszony w cechu). Jeżeli chcą jednak Państwo korzystać z przysługujących rzemieślnikom udogodnień i przywilejów, posiadanie odpowiednio poświadczonych kwalifikacji oraz członkostwo w samorządzie będą konieczne i wiążą się z obowiązkiem przestrzegania reguł ustanowionych przez samorządy danego rzemiosła. Uznawanie niektórych kwalifikacji rzemieślniczych zdobytych w innym niż Polska kraju członkowskim UE może podlegać tzw. automatycznemu uznaniu. Więcej o uznawaniu kwalifikacji można znaleźć w dziale I PRACA W POLSCE.

4. Kwalifikacje

Wykonywanie niektórych rodzajów działalności gospodarczej na terenie Polski może wymagać od osoby fizycznej prowadzącej taką działalność lub jej pracowników posiadania odpowiednich kwalifikacji, uregulowanych według osobnych przepisów. O uznaniu kwalifikacji zdobytych w innym niż Polska kraju UE mogą Państwo przeczytać w dziale I PRACA W POLSCE.

5. Świadczenie usług transgranicznych w Polsce przez obywateli krajów UE

Przedsiębiorcy będący obywatelami państw członkowskich UE czasowo świadczący usługi na terenie Polski nie muszą uzyskiwać wpisów do rejestru przedsiębiorców. Urzędy nie mogą nałożyć na takiego przedsiębiorcę dodatkowych wymogów z racji bycia zagranicznym przedsiębiorcą ani go dyskryminować w zakresie przyznawania pomocy finansowej.

Jeżeli wykonywanie danej działalności gospodarczej wymaga w Polsce posiadania odpowiednich kwalifikacji, a przedsiębiorca (lub jego pracownicy) chcący podjąć taką działalność posiada odpowiadające kwalifikacje uznane w kraju jego pochodzenia, to nie musi on występować o uznanie swoich kwalifikacji w Polsce, gdyż podlega on co do zasady procedurze uproszczonego systemu uznawania kwalifikacji.
Jeśli jednak przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą, która w Polsce wiąże się z obowiązkiem spełnienia specjalnych warunków (potrzebnych do uzyskania koncesji, zezwolenia, wpisu do rejestru działalności regulowanej itp.) to przedsiębiorca musi z reguły spełniać te warunki, nawet jeżeli spełnił je w kraju pochodzenia albo jeżeli kraj pochodzenia nie wymaga spełnienia takiego obowiązku.

Należy pamiętać o szczególnym sposobie opodatkowania usług świadczonych transgranicznie. Zostało to szerzej opisane w dziale IV WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W POLSCE.

6. Spółki prawa cywilnego i handlowego w Polsce

Działalność gospodarczą w Polsce można także prowadzić w formie spółki. Jest to szczególnie celowe w przypadku, gdy mają Państwo zamiar prowadzić działalność gospodarczą wspólnie z innymi osobami. W Polsce istnieją m. in. następujące formy spółek:
Spółka cywilna (s.c.) – o s.c. przeczytają Państwo na **portalu biznes.gov.pl.**

Handlowe spółki osobowe
- Spółka jawna (Sp.j.) – o Sp.j. przeczytają Państwo na **portalu biznes.gov.pl**.
- Spółka partnerska (Sp.p.) – o Sp.p. przeczytają Państwo na portalu **portalu biznes.gov.pl**.
- Spółka komandytowa (Sp.k.) – o Sp.k. przeczytają Państwo na portalu **portalu biznes.gov.pl**.
- Spółka komandytowo-akcyjna (S.K.A.) – o S.K.A. przeczytają Państwo na portalu **portalu biznes.gov.pl**.

Handlowe spółki kapitałowe
- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Sp. z o.o.) – o Sp. z o.o. przeczytają Państwo na **portalu biznes.gov.pl**.
- Spółka akcyjna (S.A.) – o S.A. przeczytają Państwo na **portalu biznes.gov.pl**.

Podstawa prawna:

§ Kodeks cywilny z 23.04.1964 (Dz.U. 1964 Nr 16, poz. 93, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1145);
§ Kodeks spółek handlowych z 15.09.2000 (Dz.U. 2000 Nr 94, poz. 1037, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 505);
§ Ustawa z 6.03.2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r. poz. 646, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1292);
§ Ustawa z 6.03.2018 o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy . (Dz.U. z 2018 r. poz. 647, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1291);
§ Ustawa z 22.03.1989 o rzemiośle (Dz.U. 1989 Nr 17, poz. 92, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1267);
§ Ustawa z 6.03.2018 o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 649, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1079).

III WOLNE ZAWODY W POLSCE

Pojęcie wolnego zawodu w Polsce nie jest określeniem prawnie zdefiniowanym, chociaż przepisy prawne często się nim posługują.

Powszechnie przyjmuje się jednak, że wykonywanie wolnego zawodu co do zasady charakteryzuje się:
- koniecznością posiadania odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji;
- niezależnością zawodową;
- obowiązkiem przynależności do samorządu zrzeszającego przedstawicieli danego zawodu;
- działaniem na własną, szczególną odpowiedzialność z racji wykonywania zlecenia;
- misją wykonywania zawodu;
- przestrzeganiem reguł właściwych dla danego zawodu, ustanowionych przez organy samorządów zrzeszających członków danego wolnego zawodu;
- przestrzeganiem tajemnicy zawodowej.

Przykładowe wyliczenie wolnych zawodów zawiera Kodeks spółek handlowych. Wskazano w nim, że partnerami w spółce partnerskiej mogą być wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania wolnych zawodów m. in: adwokata, aptekarza, architekta, inżyniera budownictwa, doradcy podatkowego, księgowego, lekarza, lekarza dentysty, pielęgniarki, fizjoterapeuty.
Spółka partnerska (Sp.p.) jest jednostką organizacyjną tworzoną przez przedstawicieli wolnych zawodów w celu wspólnego prowadzenia działalności. O spółce partnerskiej przeczytają Państwo na portalu **biznes.gov.pl**.

Większość wolnych zawodów w Polsce to zawody regulowane. W celu ich wykonywania należy posiadać odpowiednie kwalifikacje. Więcej informacji o uznawaniu kwalifikacji znajduje się w dziale I PRACA W POLSCE.

Podstawa prawna:

§ Kodeks spółek handlowych z 15.09.2000 (Dz.U. 2000 Nr 94, poz. 1037, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 505).

IV WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W POLSCE

1. Podatek dochodowy w Polsce

Nieograniczony i ograniczony obowiązek podatkowy w Polsce

Nieograniczony obowiązek podatkowy obowiązuje osoby posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Polski. Według prawa podatkowego osoby mieszkające w Polsce to:

- osoby posiadające w Polsce centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych)
- osoby przebywające w Polsce dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Podlegają one obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów. Pozostałe osoby, które nie spełniają wyżej wymienionych warunków, płacą podatki tylko od dochodów (przychodów) osiąganych w Polsce – czyli obejmuje je ograniczony obowiązek podatkowy.

Do celów podatkowych warto uzyskać tzw. certyfikat rezydencji podatkowej, czyli zaświadczenie o miejscu zamieszkania podatnika **(CFR-1)**. Wniosek o wydanie takiego zaświadczenia należy złożyć do właściwego dla miejsca zamieszkania urzędu skarbowego. Przedmiotowy dokument może okazać się szczególnie przydatny w kontaktach z organami podatkowymi innych państw (w związku z uniknięciem podwójnego opodatkowania).

Podatek dochodowy w Polsce w aspekcie transgranicznym

W celu uchronienia podatnika przed podwójnym opodatkowaniem od dochodu i majątku na terenie Polski i Niemiec została zawarta umowa między RP a RFN pozwalająca uniknąć podwójnego opodatkowania. Więcej o tej umowie przeczytają Państwo w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH, a o opodatkowaniu u źródła w Polsce na **stronie PARP**.

Mieszkanie w Niemczech a praca w Polsce

Osoba mieszkająca na co dzień w Niemczech, a przyjeżdżająca do Polski do pracy podlega przepisom prawa podatkowego obu państw. W związku z tym można co do zasady stwierdzić, że obowiązuje ją nieograniczony obowiązek podatkowy w Niemczech, a ograniczony w Polsce. Mogłoby doprowadzić to do sytuacji, w której dochód (przychód) byłby podwójnie opodatkowany. Z tego powodu Polska i Niemcy zawarły umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania w zakresie tego podatku.

Zasadą jest, że dochody (przychody) uzyskane w Polsce są wolne od podatku w Niemczech. Należy jednak pamiętać, że mimo tego zwolnienia dochody (przychody) uzyskane w Polsce wpływają na wysokość podstawy opodatkowania w Niemczech, w wyniku czego podatnik będzie najczęściej uiszczał wyższy podatek od dochodów uzyskanych w Niemczech. Analogicznie sytuacja ma się w przypadku świadczenia usług transgranicznych. Mając na uwadze złożoność opodatkowania transgranicznego, szczególnie zalecamy skontaktowanie się z polskim lub niemieckim doradcą podatkowym (Steuerberater).

O sytuacji w zakresie podatku dochodowego osób mieszkających w Polsce a pracujących w Niemczech przeczytają Państwo w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH.

Deklaracja roczna od dochodów z tytułu zatrudnienia (PIT-37)

Obowiązek złożenia deklaracji rocznej obowiązuje wszystkie osoby, które w danym roku uzyskiwały jakieś przychody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych.
W przypadku wykazywania przez podatnika wyłącznie strat, złożenie deklaracji o dochodach (poniesionych stratach) będzie konieczne w celu odliczenia od dochodu uzyskanego w przyszłych latach.

PIT-37 (deklarację podatników, deklarujących wynagrodzenia i zarobki rozliczane za pośrednictwem płatników) należy złożyć do 30 kwietnia każdego roku.

Od 2019 roku urząd skarbowy sam wypełnia formularz PIT-37.

Podatnik może uzyskać do niego wgląd za pośrednictwem usługi **Twój e-PIT**. W takiej sytuacji podatnik może:

- zaakceptować zeznanie bez zmian i pobrać Urzędowe Poświadczenie Odbioru (UPO);
- zmienić sposób rozliczenia na wspólne z małżonkiem albo jako osoba samotnie wychowująca dzieci;
- zmienić lub wskazać organizację pożytku publicznego (OPP), której zostanie przekazane 1% podatku;
- zmienić dane ulgi na dzieci lub dodać ulgę;
- dodać inne dane (np. odliczenia darowizny na cele krwiodawstwa, kultu religijnego, wydatki na cele rehabilitacyjne lub z tytułu użytkowania Internetu, wpłaty na indywidualne konto zabezpieczenia emerytalnego (IKZE);
- odrzucić przygotowany PIT i rozliczyć się samodzielnie w innej formie. W tym przypadku PIT proponowany przez urząd nie będzie brany pod uwagę;
- nie zrobić nic — wówczas 30 kwietnia zaproponowane przez urząd rozliczenie zostanie uznane za złożone.

Rozliczenie małżonków

Ustawodawca daje możliwość rozliczenia się z podatku dochodowego wspólnie z małżonkiem. Jest to zazwyczaj korzystniejsze, gdyż poprzez równomierne opodatkowanie obojga podatników unika się przejścia któregokolwiek z nich do wyższego progu podatkowego. W takim wypadku podatek wylicza się ustalając najpierw sumę dochodów małżonków, którą dzieli się na dwa. Korzystniejsza okazać się może w takim wypadku także rozliczana kwota zmniejszająca podatek.

Należy pamiętać, że wspólne rozliczenie małżonków jest bardziej korzystne szczególnie w sytuacjach dużej dysproporcji w dochodach małżonków. W innych wypadkach bardziej opłacalne okazać się może osobne rozliczenie.

W szczególności osoby uzyskujące dochody za granicą powinny rozważyć zasadność wspólnego rozliczenia z małżonkiem, który osiąga dochody tylko w Polsce. Często bowiem okazuje się, że takie wspólne rozliczenie małżonków, gdy jeden osiąga dochody za granicą, jest mniej korzystne, niż gdyby małżonkowie rozliczali się oddzielnie. W celu wyliczenia, który sposób rozliczenia będzie bardziej opłacalny zalecamy Państwu wyliczenie zobowiązania podatkowego przed złożeniem deklaracji samemu lub z pomocą doradcy podatkowego.

2. Podatek od czynności cywilnoprawnych

Podatek od czynności cywilnoprawnych (PCC) należy opłacić od dokonania czynności cywilnoprawnych, które nie zostały obciążone podatkiem VAT.

Właściwość miejscowa polskiego organu podatkowego w zakresie podatku od czynności cywilnoprawnych od umów, których przedmiotem są rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane w Polsce oraz podstawa i wysokość podatku od czynności cywilnoprawnych zależy od rodzaju tych czynności. W przypadku przeniesienia własności nieruchomości w zakresie właściwości organu decyduje miejsce położenia nieruchomości.

Przykładowe czynności cywilnoprawne podlegające PCC to:

- umowa sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych (o wartości od 1000 złotych);
- umowa pożyczki pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku;
- umowa darowizny – w części dotyczącej przejęcia przez obdarowanego długów i ciężarów albo zobowiązań darczyńcy;
- ustanowienie odpłatnego użytkowania, w tym nieprawidłowego, oraz odpłatnej służebności;
- umowy spółki.

Obowiązek podatkowy powstaje co do zasady z chwilą dokonania czynności prawnej.

Podatnik PCC nie zostaje wezwany do uiszczenia tego podatku – w zasadzie powinien (poza wyjątkami) sam obliczyć jego wysokość i zadeklarować na **odpowiednim formularzu** i go opłacić. Podatek można zadeklarować i opłacić przez Internet bądź również wysłać go pocztą albo złożyć w urzędzie skarbowym odpowiednim dla:

- swojego miejsca zamieszkania lub siedziby — jeśli zawiera się umowę:
  a) która nie dotyczy nabycia nieruchomości;
  b) nabycia rzeczy, która znajdują się za granicą, lub praw majątkowych, które są wykonywane za granicą;

Dla osób fizycznych nieposiadających miejsca zamieszkania w Polsce, podlegających obowiązkowi PCC i niedokonujących czynności cywilnoprawnych przed notariuszem właściwy jest zazwyczaj **Trzeci Urząd Skarbowy Warszawa-Śródmieście.**

- miejsca siedziby spółki — przy zawarciu umowy spółki.

W przypadku umów zawieranych przed notariuszem to notariusz pobiera od podatnika odpowiednią kwotę i następnie przekazuje ją i deklaruje odpowiedniemu urzędowi skarbowemu.

Przykład:
Jan zawarł z Anną u polskiego notariusza umowę sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w Szczecinie za 200 tysięcy złotych. Podstawą opodatkowania będzie więc kwota 200 tysięcy złotych, natomiast stawka podatku od czynności cywilnoprawnej, jaką jest umowa sprzedaży nieruchomości, wynosi 2%. Podatnikiem w takim przypadku jest kupujący – Jan. Notariusz, oprócz wynagrodzenia i innych płatności, powinien pobrać więc przy podpisaniu umowy sprzedaży od Jana 4000 złotych tytułem płatności za podatek od czynności cywilnoprawnych.

W niektórych przypadkach można uzyskać zwrot PCC. Więcej informacji o podatku od czynności cywilnoprawnych znajdą Państwo na **portalu podatki.gov.pl**.

3. Podatek od nieruchomości

Podatek od nieruchomości płaci się za grunty, które nie są gruntami rolnymi lub lasem, za budynek lub za mieszkanie lub lokal użytkowy, które są wyodrębnione prawnie, czyli mają księgę wieczystą.
Za podatek od nieruchomości płaci właściciel, posiadacz samoistny (czyli ten, kto używa gruntów jak właściciel, choć nim nie jest), użytkownik wieczysty gruntów, które są własnością publiczną (państwową lub samorządową) oraz posiadacz mienia publicznego na podstawie zawartej umowy lub bez takiej umowy.
Podatek od nieruchomości pobiera gmina, na terenie której znajduje się podlegająca opodatkowaniu nieruchomość. Gminę należy poinformować o fakcie podlegania opodatkowaniu w ciągu 14 dni od dnia kupna nieruchomości, wejścia w posiadanie samoistne, nabycia prawa użytkowania wieczystego, zmiany wysokości podatku (spowodowanej np. sprzedażą części gruntu). Gmina wydaje decyzję, która zawiera wysokość podatku.

Więcej informacji o podatku od nieruchomości znajdą Państwo na **portalu obywatel.gov.pl**.

4. Uwagi

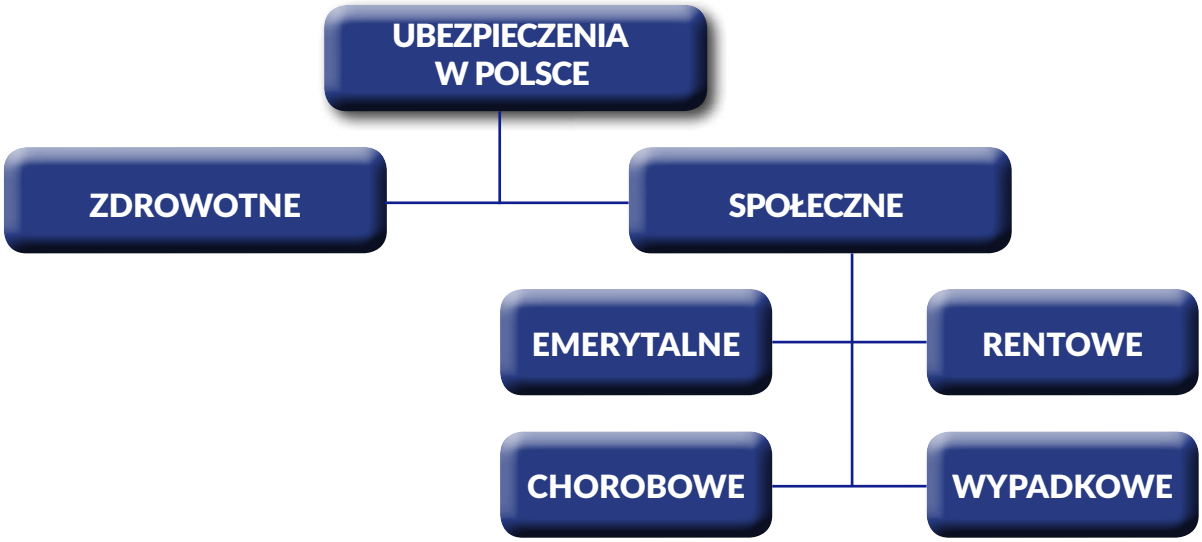
Prosimy pamiętać, że każdy przypadek należy traktować indywidualnie i ogólne zasady nie zastąpią porady u doradcy podatkowego i obliczeń księgowego. Większość formularzy przydatnych w kontaktach z polską administracją podatkową znajdą Państwo na **portalu podatki.gov.pl.**

Podstawa prawna:

- Ustawa z 26.07.1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. 1991 Nr 80, poz. 350, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1387);
- Umowa między Rzecząpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i od majątku, podpisana w Berlinie 14.05.2003 (Dz.U. 2005 Nr 12, poz. 90);
- Ustawa z 12.01.1991 o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. 1991 Nr 9, poz. 31, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1170);
- Ustawa z 9.09.2000 o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. 2000 Nr 86, poz. 959, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1519).

V UBEZPIECZENIA W POLSCE

Rys: Schemat systemu ubezpieczeń w Polsce

1. Ubezpieczenie zdrowotne

W Polsce istnieje powszechny obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego. Osoby, które z różnych przyczyn temu obowiązkowi jednak nie podlegają (np. osoby niezatrudnione, stażysta na stażu adaptacyjnym, osoby zatrudnione poza Polską), a mieszkają w Polsce, mogą ubezpieczyć się dobrowolnie. Aby to zrobić, muszą złożyć pisemny **wniosek** we właściwym według miejsca zamieszkania oddziale wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia.

Za osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę składki odprowadzają pracodawcy. Każdy, kto prowadzi własną działalność gospodarczą, odprowadza składkę zdrowotną samodzielnie.

Osobami uprawnionymi do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego są również członkowie rodzin osób ubezpieczonych. Osoby takie powinny być zgłoszone do ubezpieczenia przez płatnika składek na odpowiednim formularzu **ZUS ZCNA**.

Jeżeli podlegają Państwo ubezpieczeniu zdrowotnemu w innym kraju (w kraju pracy albo prowadzenia działalności gospodarczej) Unii Europejskiej lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu do uzyskania prawa do świadczeń publicznej opieki zdrowotnej w Polsce w przypadkach nagłych wystarczy poświadczenie wydane przez odpowiednik NFZ lub **Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego** (EKUZ, ang. EHIC).

Osoby ubezpieczone w innym kraju członkowskim UE, w którym pracują, w celu uzyskania pełnej opieki zdrowotnej w kraju zamieszkania, mogą zwrócić się do jednostki odpowiedzialnej za ubezpieczenie zdrowotne (w Niemczech będzie to odpowiednia kasa chorych – Krankenkasse) i złożyć wniosek o wydanie formularza **S1 (dawny E106)**. Szczegółowych informacji o tej procedurze udzielają pracownicy oddziałów NFZ lub odpowiednich kas chorych.

Więcej informacji o ubezpieczeniu zdrowotnym w Polsce znajdą Państwo na stronie **Narodowego Funduszu Zdrowia** lub w jego oddziałach.

2. Ubezpieczenia społeczne

Polski system ubezpieczeń społecznych opiera się w dużej mierze na Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).
Szczegółowych informacji o ubezpieczeniach społecznych mogą znaleźć Państwo na **stronie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych** lub w jego oddziałach.

Ubezpieczenie emerytalne i rentowe

Obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym objęci są m.in:

- co do zasady osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę (liczne wyjątki);
- członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych;
- zleceniobiorcy (jeżeli nie mają innego tytułu do ubezpieczenia);
- osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą.

Emerytura w Polsce wypłacana jest z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego od decyzji osoby, która nabyła prawo do tej emerytury zależy, czy skorzysta z przysługującego jej prawa do emerytury od razu, czy później np. ze względu na chęć kontynuowania aktywności zawodowej.

Wysokość emerytury zależy od sumy opłaconych i zwaloryzowanych składek na ubezpieczenie emerytalne, kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego i kwoty środków zgromadzonych na subkoncie oraz średniego dalszego trwania życia.

Dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. według zasad ogólnych emerytura przyznawana jest po spełnieniu następujących warunków:

- osiągnięcie powszechnego wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn);
- posiadanie opłaconych składek z tytułu ubezpieczenia społecznego lub ubezpieczenia emerytalnego i rentowych przynajmniej za 1 dzień, np. jako pracownik czy też osoba prowadząca działalność pozarolniczą.

Emerytura przyznawana jest od miesiąca, w którym złożono wniosek, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym osiągnięty został powszechny wiek emerytalny (60 lat kobieta i 65 lat mężczyzna).

Osoby, które nie są objęte obowiązkowym ubezpieczeniem rentowym mają prawo przystąpić do tego ubezpieczenia dobrowolnie jeżeli mieszkają w Polsce, bądź nie mieszkają w Polsce, ale były wcześniej objęte obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi w Polsce, albo nie mieszkają w Polsce, ale mają do niej zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Polski system ubezpieczenia emerytalnych obejmuje:

- emerytury – na podstawie składek zapisanych na głównym koncie w ZUS;
- emerytury kapitałowe – na podstawie składek zapisanych na subkoncie w ZUS.

Natomiast polski system zabezpieczenia rentowego obejmuje takie świadczenia jak np. renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowe, renty rodzinne, dodatki do rent rodzinnych dla sierot zupełnych, dodatki pielęgnacyjne, renty z tytułu niezdolności do pracy zamienione na emeryturę, zasiłki pogrzebowe, prewencja rentowa.

Osoby, które nie są objęte obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym mają prawo przystąpić do tych ubezpieczeń dobrowolnie. Dotyczy to na przykład osób, które były wcześniej objęte obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi albo osób nie mieszkających w Polsce, ale w których przypadku zastosowane zostają przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Dobrowolne ubezpieczenie przydatne jest w nietypowych sytuacjach życiowych czy zawodowych osób, które z różnych przyczyn nie spełniają przesłanek do objęcia ich ubezpieczeniem obowiązkowym.

Ubezpieczenia chorobowe
Ubezpieczeniu chorobowemu podlegają obowiązkowo m. in: pracownicy.

Dobrowolne przystąpienie do ubezpieczenia chorobowego jest możliwe wyłącznie w odniesieniu do osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, których jednak nie obejmuje obowiązkowe ubezpieczenie chorobowe, przykład:

- osoba zatrudniona na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osoby z nimi współpracujące;
- osoba prowadzi pozarolniczą działalność lub współpracuje przy wykonywaniu tej działalności.

Ubezpieczenia chorobowe w Polsce obejmują zasiłki chorobowe, macierzyńskie, zasiłki opiekuńcze, zasiłki wyrównawcze, świadczenia rehabilitacyjne.

Ubezpieczenie wypadkowe
Ubezpieczenie wypadkowe występuje tylko w formie ubezpieczenia obowiązkowego. System ubezpieczeń społecznych w Polsce nie przewiduje możliwości dobrowolnego przystąpienia do ubezpieczenia wypadkowego. Zasadą jest, że ubezpieczeniem wypadkowym objęte są osoby obowiązkowo podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, wyłączone z ubezpieczenia wypadkowego są zatem osoby podlegające ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu dobrowolnie m. in:

- bezrobotni, którzy pobierają zasiłek dla bezrobotnych lub świadczenie integracyjne;
- osoby, które wykonują pracę nakładczą;
- osoby na urlopach wychowawczych, osoby pobierające zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- osoby, które pobierają świadczenie szkoleniowe wypłacane po ustaniu zatrudnienia;
- osoby, które są objęte dobrowolnymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi;
- osoby, które sprawują osobistą opiekę nad dzieckiem.

Ubezpieczenie wypadkowe obejmuje w Polsce świadczenia takie jak na przykład renty wypadkowe, dodatki do rent, jednorazowe odszkodowania, zasiłki chorobowe z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, refundacje świadczeń zdrowotnych z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych czy zwrot kosztów badań i wyrobów medycznych.

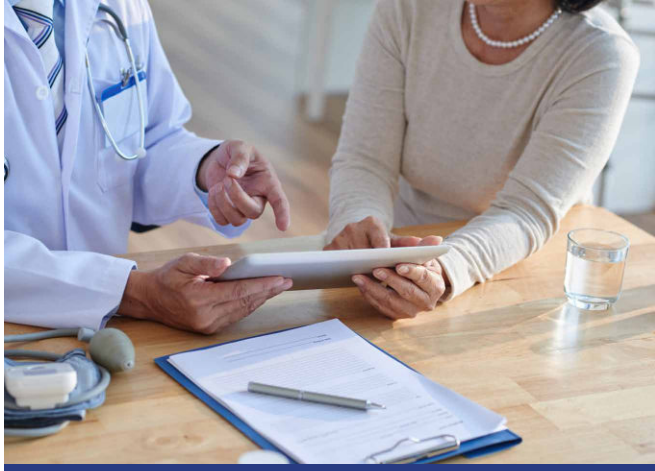
3. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w UE – ubezpieczenia

Obywatele każdego z państw Unii Europejskiej (UE) mają prawo do swobodnego przemieszczania się w obrębie całej Unii. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego ma na celu ułatwienie korzystania z tego prawa. Zapewnia ona osobom przemieszczającym się ochronę socjalną.

Koordynacją objęte są świadczenia pieniężne z tytułu choroby, w tym świadczenia z tytułu długotrwałej opieki; z tytułu macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca; z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych; z tytułu śmierci, tj. zasiłki pogrzebowe.

W kontekście koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego należy pamiętać o szeregu zasad:

- zasada równego traktowania;
- zasada swobodnego przepływu osób;
- zasada jedności stosowanego ustawodawstwa;
- zasada zachowania praw nabytych;
- zasada sumowania okresów.

Przykład:
Karol został uznany za niezdolnego do pracy. Obecnie mieszka w Polsce, jednakże wcześniej pracował zarówno w Polsce, jak i w Niemczech. Poprzez koordynację systemów zabezpieczenia społecznego mieszkając w Polsce otrzymuje dwie renty: polską i niemiecką. Jest to możliwe, ponieważ przepisy unijne przewidują sumowanie okresów ubezpieczeń. Gdyby nie to zsumowanie, staże ubezpieczeniowe byłyby za krótkie i tym samym Karol nie otrzymałby jakiejkolwiek renty.

Wykaz formularzy, które mogą okazać się przydatne w sytuacjach transgranicznych znajdą Państwo **na stronie Komisji Europejskiej**.

Deutsche Rentenversicherung (DRV) i Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) organizują co roku szereg spotkań w ramach Międzynarodowych Dni Poradnictwa. Biorą w nich udział zarówno niemieccy, jak i polscy eksperci, którzy udzielą Państwu bezpłatnych porad dotyczących wszystkich spraw ustawowego ubezpieczenia emerytalno-rentowego w Niemczech i w Polsce oraz kwestii transgranicznej ochrony socjalnej. Więcej na ten temat przeczytają Państwo na **stronie ZUS** lub stronie **DRV**.

Podstawa prawna:

- Rozp. PE i Rady (WE) nr 883/2004 z 29.04.2004 (Dz.Urz.UE.L 2004 Nr 166, str. 1);
- Rozp. PE i Rady (WE) nr 987/2009 z 16.09.2009 (Dz.Urz.UE.L 2009 Nr 284, str. 1);
- Rozp. PE i Rady (WE) nr 1231/2010 z 24.10.2010 (Dz.Urz.UE.L 2010 Nr 344, str. 1);
- Ustawa z 13.10.1998 o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1998 Nr 137, poz. 887, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 300);
- Ustawa z 27.08.2004 o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210, poz. 2135, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373).

VI WYBRANE ŚWIADCZENIA W POLSCE

1. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w UE – świadczenia.

Jeżeli obywatel UE spełnia warunki do pobierania świadczeń w więcej niż jednym kraju członkowskim UE, zastosowanie znajdą unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Zasadą jest, że pierwszeństwo wypłacania świadczeń należy do kraju, w którym wykonywana jest działalność zawodowa, przy czym w przypadku różnic w wysokości świadczeń, świadczeniobiorcy przysługuje dodatek dyferencyjny, który wyrównuje świadczenie do tego w wyższej wysokości.

Nienależnie pobierane świadczenia podlegają zwrotowi. Przy staraniu się o zasiłek należy w każdym wypadku zachować należytą staranność oraz rzetelnie informować odpowiedni organ o stanie faktycznym lub jego zmianach.

W Polsce sprawami z zakresu międzynarodowej współpracy w dziedzinie systemów zabezpieczenia społecznego zajmują się Regionalne Ośrodki Pomocy Społecznej.

2. Zasiłek dla bezrobotnych

Najważniejszym warunkiem dla otrzymania zasiłku jest, aby bezrobotny w okresie 18 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień zarejestrowania, łącznie przez okres co najmniej 365 dni bezrobotny był zatrudniony i osiągał wynagrodzenie w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę lub świadczył usługi na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług. Szczegółowe informacje o zasiłku można znaleźć na **portalu psz.praca.gov.pl** lub w urzędzie pracy.

Okres pobierania zasiłku wynosi co do zasady:

- 180 dni – dla bezrobotnych zamieszkałych w okresie pobierania zasiłku na obszarze powiatu, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku nie przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju;
- 365 dni – dla bezrobotnych, którzy spełniają przynajmniej jeden z poniższych warunków:
  - zamieszkują w okresie pobierania zasiłku na obszarze powiatu, jeżeli stopa bezrobocia na tym obszarze w dniu 30 czerwca roku poprzedzającego dzień nabycia prawa do zasiłku przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju;
  - są powyżej 50 roku życia i posiadają jednocześnie co najmniej 20-letni okres uprawniający do zasiłku;
  - którzy mają na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 15 lat, a małżonek bezrobotnego jest także bezrobotny i utracił prawo do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania po dniu nabycia prawa do zasiłku przez tego bezrobotnego;
  - którzy samotnie wychowują co najmniej jedno dziecko w wieku do 15 lat.

Wysokość zasiłku dla bezrobotnych jest uzależniona od tego, w którym okresie posiadania prawa do zasiłku jest on wypłacany. Wysokość zasiłku wynosi (*stan na dzień 18.11.2019):

- 823,60 złotych* miesięcznie w okresie pierwszych 90 dni posiadania prawa do zasiłku;
- 646,70 złotych* miesięcznie w okresie kolejnych dni posiadania prawa do zasiłku.

Ponadto polski ustawodawca uzależnił wysokość zasiłku od długości okresu zatrudnienia i innych okresów zaliczanych do okresu warunkującego nabycie prawa do zasiłku:

- zasiłek w wysokości 80% przysługuje bezrobotnemu, który przepracował od 1 roku do 5 lat;
- zasiłek w wysokości 100% przysługuje bezrobotnemu, który przepracował od 5 do 20 lat;
- zasiłek w wysokości 120% przysługuje bezrobotnemu, który przepracował co najmniej 20 lat.

W myśl przepisów każda osoba bezrobotna zarejestrowana w Urzędzie Pracy jest objęta obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego i tym samym ma prawo do korzystania z publicznej opieki zdrowotnej. Należy także pamiętać o zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego członków swojej rodziny, którzy nie są objęci własnym, odrębnym ubezpieczeniem.

Prawo do zasiłku dla bezrobotnych dla pracownika przygranicznego

Jeżeli osoba będąca pracownikiem przygranicznym stanie się bezrobotna to wówczas podlegać będzie przepisom państwa, w którym mieszka. W szczególności ma to znaczenie dla określenia, które instytucje (urzędy pracy) z którego państwa członkowskiego będą odpowiedzialne za wypłatę zasiłku dla bezrobotnych. Bezrobotnemu nie przysługuje prawo do wyboru państwa, z którego systemu zabezpieczenia społecznego będzie pobierał świadczenia.

Przepisy niektórych państw członkowskich UE (w tym Niemiec) przewidują świadczenia w razie wystąpienia częściowego bezrobocia. W takim przypadku dla pracownika przygranicznego wyjątkowo za wypłatę zasiłku (dla częściowo bezrobotnych) będzie państwo, w którym pracownik przygraniczny był zatrudniony.

Przykład:

Robert pracuje w Niemczech od minimum 12 miesięcy na podstawie umów o pracę u dwóch różnych pracodawców, ale mieszka z rodziną w Polsce (wraca do miejsca zamieszkania w Polsce nie rzadziej niż raz w tygodniu). Jeden z pracodawców wypowiedział umowę o pracę Robertowi, w wyniku czego Robert zaczął spełniać przesłanki na gruncie prawa niemieckiego do uznania go za częściowo bezrobotnego. Po zgłoszeniu się w Agentur für Arbeit jako osoba częściowo bezrobotna będzie mógł co do zasady pobierać świadczenie dla częściowo bezrobotnych. Jeżeli natomiast Robert straciłby obie prace w Niemczech, przestałby podlegać niemieckiemu systemowi zabezpieczenia społecznego, więc jako osoba bezrobotna mógłby się zarejestrować wyłącznie w polskim Urzędzie Pracy (instytucji miejsca zamieszkania) i pobierać wyłącznie polski zasiłek dla bezrobotnych.

O transferze zasiłków dla bezrobotnych przeczytają Państwo na **portalu Emp@tia.**
Zasiłek dla bezrobotnych w Niemczech został opisany w dziale XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH.

3. Świadczenie wychowawcze – 500 Plus

Świadczenie wychowawcze przysługuje za każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 złotych wypłacanych miesięcznie. Świadczenie przysługuje od miesiąca złożenia wniosku i w odróżnieniu od świadczeń rodzinnych jego przyznanie nie zależy od kryterium dochodowego.

Postępowanie w sprawie 500 Plus prowadzą zazwyczaj odpowiednie samorządowe jednostki organizacyjne, powołane do tego przez wójta (burmistrza/prezydenta miasta). W Szczecinie za obsługę 500 Plus odpowiedzialne jest **Szczecińskie Centrum Świadczeń.**

Świadczenie wychowawcze przysługuje:

- matce albo ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca;
- opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu opiekuna faktycznego;
- opiekunowi prawnemu dziecka;
- dyrektorowi domu pomocy społecznej.

Do świadczenia wychowawczego stosuje się unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, co oznacza, że obywatele innych krajów UE mogą je otrzymywać na takich samych zasadach jak obywatele Polski, pod warunkiem przebywania oraz pracowania na terytorium Polski.

Wniosek należy złożyć w terminie 3 miesięcy od dnia porodu. Świadczenie zostaje wypłacone wówczas z wyrównaniem od miesiąca, w którym dziecko się urodziło. W razie przekroczenia tego terminu, świadczenie będzie wypłacane od miesiąca, w którym złożony został wniosek, a świadczenie za poprzednie miesiące przepada.

Wniosek o przyznanie 500 Plus można złożyć elektronicznie poprzez bankowość elektroniczną (usługa dostępna tylko w wybranych bankach), **portal Emp@tia** albo **portal PUE ZUS**. Istnieje też możliwość osobistego złożenia wniosku papierowego w odpowiedniej instytucji – np. w **Szczecińskie Centrum Świadczeń**.

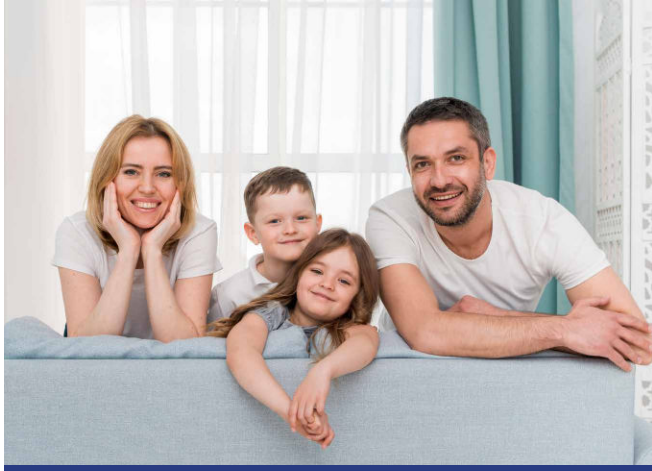
Więcej o świadczeniu wychowawczym przeczytają Państwo na **portalu gov.pl**. Informacji o tym świadczeniu udzielają również pracownicy **Szczecińskie Centrum Świadczeń**.

500 Plus a Kindergeld

Świadczenie wychowawcze 500 Plus wchodzi w zakres unijnej definicji świadczeń rodzinnych. Zgodnie z przepisami o unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, co do zasady nie można pobierać świadczeń o tym samym charakterze z różnych państw członkowskich. Jednakże, zgodnie z unijną zasadą równości obywateli UE, istnieją wyjątki w tej kwestii.

Główną zasadą jest, że pierwszeństwo w wypłacie świadczeń ma to państwo, w którym wykonywana jest działalność zawodowa. Jeżeli oboje rodziców pracują w różnych krajach, pierwszeństwo będzie miało państwo, w którym zamieszkują dzieci.

Kindergeld przewyższa polskie świadczenie wychowawcze, w związku z czym jeżeli pierwszeństwo ma Kindergeld to w sytuacji spełniania warunków do pobierania obu świadczeń 500 Plus nie przysługuje. Natomiast w przypadku pierwszeństwa 500 Plus, w sytuacji spełniania warunków do pobierania obu świadczeń, wypłacane jest 500 Plus wraz z dodatkiem dyferencyjnym (czyli różnicą między Kindergeld a 500 Plus).
Więcej o Kindergeld w sytuacji transgranicznej przeczytają Państwo w **broszurze Famlienkasse**.

Jeżeli znajdują się Państwo w sytuacji transgranicznej i spełniają warunki do pobierania obu świadczeń, mimo zasady koordynacji świadczeń, warto zawnioskować otrzymanie decyzji z obu państw – niezależnie od tego, czy jedna z nich może okazać się oczywiście odmowna. Taka decyzja przyda się do ubiegania się o świadczenie w drugim z państw oraz może przyspieszyć procedurę przyznawania danego świadczenia.

Kindergeld został szerzej opisany w dziale XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH.

4. Świadczenia rodzinne

Rys. Schemat świadczeń wchodzących w system świadczeń rodzinnych w Polsce:

Wnioski o świadczenia rodzinne można składać elektronicznie za pomocą **portalu Emp@tia** albo osobiście w odpowiedniej instytucji – w Szczecinie w **Szczecińskim Centrum Świadczeń**.
Więcej o świadczeniach rodzinnych mogą dowiedzieć się Państwo na **portalu Emp@tia** oraz u pracowników **Szczecińskiego Centrum Świadczeń**.

Zasiłek rodzinny

Należy pamiętać, że w przypadku gdy posiadają Państwo już uprawnienie do jednego z następujących świadczeń:
- świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenia pielęgnacyjnego;
- specjalnego zasiłku opiekuńczego;
- dodatku do zasiłku rodzinnego;
- zasiłku dla opiekuna, uregulowanym osobnymi przepisami;

to co do zasady przysługuje Państwu tylko jedno wybrane świadczenie - także w przypadku, gdy świadczenia te przysługują w związku z opieką nad różnymi osobami.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Co do zasady przysługuje rodzinom, w których miesięczny dochód w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 674 złotych. Wysokość zasiłku rodzinnego obecnie wynosi (*stan na dzień 18.11.2019):

- 95,00 złotych* na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124,00 złotych* na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135,00 złotych* na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Świadczenie przysługuje co do zasady do osiągnięcia przez dziecko 18. roku życia. Świadczenie przysługuje dłużej na dziecko, które:

- kontynuuje naukę w szkole – do ukończenia przez nie 21. roku życia;
- kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności świadczenie – do ukończenia przez nie 24. roku życia.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- samotnego wychowywania dziecka;
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- rozpoczęcia roku szkolnego;
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Wniosek oraz inne materiały w zakresie zasiłku rodzinnego znajdą Państwo na **portalu gov.pl.**

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – tzw. becikowe

Z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje jednorazowa zapomoga. Zapomogę należy odróżnić od dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka – różni się w szczególności kryterium dochodowym oraz tym, że można ją otrzymać niezależnie od faktu nieotrzymywania zasiłku rodzinnego. Zapomoga należy się w sytuacji, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922,00 złotych* netto miesięcznie (*stan na dzień 18.11.2019).

Zapomoga przysługuje co do zasady:

- matce lub ojcu dziecka;
- opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (oznacza to osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka).-

Zapomoga wynosi 1000 złotych* (*stan na dzień 18.11.2019).
Wniosek oraz inne materiały w zakresie tzw. becikowego znajdą Państwo na **portalu gov.pl**.

Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających
z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje co do zasady:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny wynosi 215,84 złotych* miesięcznie (*stan na dzień 18.11.2019).

Wniosek oraz inne materiały w zakresie zasiłku pielęgnacyjnego znajdą Państwo na **portalu gov.pl.**

Specjalny zasiłek opiekuńczy

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w sytuacji, gdy łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego 764 złotych* netto (*stan na dzień 18.10.2019).

Osoba wymagająca opieki powinna posiadać:

- orzeczony znaczny stopnień niepełnosprawności

albo

- orzeczoną niepełnosprawność łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy wynosi 620 złotych* miesięcznie (*stan na dzień 18.11.2019).

Wniosek oraz inne materiały w zakresie specjalnego zasiłku opiekuńczego znajdą Państwo na **portalu gov.pl**.

Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobom, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osoby uprawnione do pobierania świadczenia pielęgnacyjnego to:

- matka albo ojciec dziecka;
- opiekun faktyczny dziecka;
- osoba będąca rodziną zastępczą spokrewnioną;
- innym osobom na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne wynosi 1583 złotych* miesięcznie (*stan na dzień 18.11.2019).

Wniosek oraz inne materiały w zakresie świadczenia pielęgnacyjnego znajdą Państwo na **portalu gov.pl**.

Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie jest świadczeniem przyznawanym w związku z urodzeniem albo przysposobieniem dziecka. Do jego otrzymywania są uprawnione osoby, którym urodziło się dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego (brak uprawnień do zasiłku macierzyńskiego wynika z braku uprawnień do świadczenia z ubezpieczeń społecznych w razie choroby i macierzyństwa – przykład: osoba prowadząca działalność gospodarczą w Polsce nie podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu). Cechą charakterystyczną tego świadczenia jest to, że do jego otrzymywania nie trzeba spełniać kryterium dochodowego.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje co do zasady:

- matce – od dnia porodu;
- opiekunowi faktycznemu dziecka, od dnia objęcia dziecka opieką – maksymalnie do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;

- rodzinie zastępczej, od dnia objęcia dziecka opieką - maksymalnie do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, od dnia przysposobienia – maksymalnie do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka od dnia porodu w przypadku:

- skrócenia na wniosek matki dziecka okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego lub innych związanych z urodzeniem dziecka świadczeń;
- śmierci matki dziecka;
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje co do zasady w przypadku, gdy jeden z opiekunów otrzymuje zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego.

Okres przysługiwania świadczenia rodzicielskiego zależy od liczby jednocześnie urodzonych/przysposobionych/objętych opieką dzieci. W przypadku jednego dziecka okres ten wynosi 52 tygodnie, a w przypadku dwojga dzieci 65 tygodni.
Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego znajdą Państwo na **portalu gov.pl**.
Świadczenie rodzicielskie wynosi 1000 złotych* miesięcznie (*stan na dzień 18.11.2019).

5. Świadczenia z pomocy społecznej

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej w Polsce (zasiłek okresowy, zasiłek stały) przyznawane są na podstawie kryterium dochodowego. Ich wysokość zależy od wielu czynników takich jak np. samotne wychowywanie dziecka. Zasiłek celowy może natomiast zostać przyznany np. w przypadku klęski żywiołowej czy innego zdarzenia losowego. Do pobierania zasiłku z pomocy społecznej uprawnieni są także obywatele innych niż Polska krajów członkowskich UE mający miejsce zamieszkania bądź pobyt na terytorium Polski.

Więcej informacji o świadczeniach z pomocy społecznej w Polsce znajdą Państwo na **portalu gov.pl**,
a w Szczecinie w **Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie**.

Podstawa prawna:

- § Rozp. PE i Rady (WE) nr 883/2004 z 29.04.2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1);
- § Ustawa z 12.03.2004 o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 Nr 64, poz. 593, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1507);
- § Ustawa z 20.04.2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1482);
- § Ustawa z 11.02.2016 o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2016 r. poz. 195, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134);
- § Ustawa z 28.11.2003 o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2003 Nr 228, poz. 2255, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2220);
- § Ustawa z 27.08.2004 o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2004 Nr 210, poz. 2135, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373).

VII PRZEPROWADZKA DO POLSKI

1. Pozwolenie na pobyt

Obywatel UE jest uprawniony do swobodnego przemieszczania się po terytorium UE. Nie potrzebuje on zatem wizy ani pozwolenia na pobyt, żeby wyjechać do Polski. Potrzebny jest jedynie ważny paszport albo dowód osobisty. Wjazd i pobyt przez okres do 3 miesięcy nie podlegają żadnym dodatkowym warunkom.

Obywatelowi UE przysługuje prawo pobytu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, w przypadku gdy spełnia jeden z następujących warunków: jest pracownikiem lub osobą pracującą na własny rachunek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; posiada wystarczające środki finansowe do utrzymania siebie i członków rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; studiuje lub odbywa szkolenie zawodowe w Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada wystarczające środki finansowe do utrzymania siebie i członków rodziny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz posiada odpowiednie ubezpieczenie zdrowotne; jest małżonkiem obywatela polskiego.

W przypadku pobytu dłuższego niż 3 miesiące obywatel państwa UE ma obowiązek zarejestrować swój pobyt w właściwym dla miejsca pobytu Urzędzie Wojewódzkim. Rejestracja pobytu obywatela UE na okres dłuższy niż 3 miesiące nie jest tożsama z meldunkiem we właściwym Urzędzie Gminy.

2. Obowiązek meldunkowy

Obowiązek meldunkowy w Polsce dotyczy zarówno obywateli polskich, jak i cudzoziemców i polega na:

- zameldowaniu się w miejscu pobytu stałego lub czasowego;
- wymeldowaniu się z miejsca pobytu stałego lub czasowego;
- zgłoszeniu wyjazdu za granicę oraz zgłoszeniu powrotu z wyjazdu z zagranicy.

Zameldowanie odbywa się w Urzędzie Gminy właściwym dla miejsca pobytu.
Dokumenty potrzebne do meldunku to:

- formularz zgłoszenia pobytu **stałego / czasowego** – odrębny dla każdej osoby meldującej się, również dla dziecka;
- dokument tożsamości;
- tytuł prawny do zajmowanego lokalu lub oświadczenie o zajmowaniu takiego lokalu wydane przez osobę posiadającą tytuł prawny (znajdujące się na formularzu) – oryginał do wglądu;
- ewentualnie zaświadczenie o wymeldowaniu z ostatniego miejsca pobytu stałego w Polsce, chyba że czynność zameldowania osoby na pobyt stały lub czasowy dokonywana jest z równoczesnym wymeldowaniem z poprzedniego miejsca pobytu.

Obywatel UE powinien zameldować się najpóźniej w 30. dniu od przyjazdu do miejsca pobytu w RP.
W Polsce za niedopełnienie obowiązku meldunkowego w przypadku obywateli UE nie grozi żadna sankcja karna. Warto jest jednak się zameldować, gdyż w znaczny sposób ułatwia to korzystanie ze świadczeń oraz usług oferowanych przez urzędy i inne instytucje.

3. Obowiązek rejestracji samochodu

W przypadku przeprowadzki do Polski „wraz z autem" należy je zarejestrować w odpowiednim dla miejsca zamieszkania wydziału komunikacji Starostwa Powiatowego/ Urzędu Miasta. Według unijnych przepisów, obowiązek rejestracji występuje w wypadku przeprowadzki na okres przekraczający 6 miesięcy.

Do rejestracji pojazdu osobowego wymagane są następujące dokumenty:

- wypełniony wniosek o rejestrację pojazdu – przykładowy wniosek znajdą Państwo na stronie **UM Szczecin**
- dokument tożsamości opcjonalnie z dowodem zameldowania/posiadania miejsca pobytu na terenie danego powiatu/miasta na prawach powiatu (zameldowanie/posiadanie miejsca pobytu na terenie danego powiatu weryfikowane jest w momencie rejestracji przez urzędnika w systemie);
- dowód własności pojazdu, najlepiej z tłumaczeniem na język polski;
- karta pojazdu, jeżeli była wydana;
- polisa OC (w wypadku gdy pojazd już posiada rejestrację w Polsce – jeżeli jest to pierwsza rejestracja zagranicznego pojazdu – polisa nie jest wymagana);
- zaświadczenie o pozytywnym wyniku badania technicznego pojazdu, jeżeli z zapisu w dowodzie rejestracyjnym wynika, że upłynął termin badania technicznego pojazdu;
- dowód rejestracyjny (w przypadku zagubienia dowodu rejestracyjnego do wniosku należy załączyć zaświadczenie wystawione przez organ rejestrujący właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji, potwierdzające dane zawarte w zagubionym dokumencie, niezbędne do rejestracji);
- tablice rejestracyjne lub oświadczenie o ich braku;
- dokument potwierdzający zapłatę akcyzy lub oświadczenie o zwolnieniu z obowiązku jej zapłaty.

Zgodnie z dobrą praktyką należy pamiętać o obowiązku wyrejestrowania samochodu przy wyprowadzce z Niemiec. Jest to szczególnie ważne w kontekście niemieckiego podatku od pojazdów (KFZ-Steuer), gdyż odpowiedni wydział komunikacji przekazuje informacje do właściwego urzędu skarbowego w celu stwierdzenia wygaśnięcia obowiązku podatkowego. Więcej o rejestracji pojazdów w Polsce przeczytają Państwo **na portalu gov.pl.**

4. Prawo jazdy

Prawo jazdy wydane w jednym kraju UE jest uznawane we wszystkich pozostałych krajach UE.
Jeżeli przeprowadzają się Państwo z Niemiec do Polski, to nie będą musieli Państwo wymieniać prawa jazdy o ile:

- jest ono ważne;
- spełniają Państwo warunki wiekowe dla prowadzenia danego pojazdu w danej kategorii;
- prawo do prowadzenia pojazdu nie zostało zawieszone, ograniczone lub cofnięte w Niemczech.

Po upływie terminu ważności niemieckiego prawa jazdy należy wystąpić o jego odnowienie w Polsce, tj. zgodnie z miejscem Państwa pobytu. W takim przypadku będziecie Państwo podlegać już polskim wymaganiom i procedurom.

5. Obowiązek szkolny

W Polsce, tak jak w Niemczech i innych krajach UE, istnieje powszechny obowiązek szkolny. Obowiązek nauki w szkole zaczyna się po ukończeniu 7 roku życia (z początkiem roku szkolnego tego roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7 lat), rodzice mogą jednak zapisać swoje dziecko do szkoły po ukończeniu przez nie 6 roku życia. W Polsce, inaczej niż np. w Niemczech, sprawy dotyczące oświaty są uregulowane na poziomie centralnym, w związku z czym w całym kraju obowiązuje jednolity system szkolnictwa. Rok szkolny w Polsce zaczyna się zazwyczaj 1. września.

W Polsce edukacja zaczyna się 8-letnią szkołą podstawową, którą należy kontynuować w szkole zawodowej, technikum czy liceum, przynajmniej do ukończenia 18 roku życia.Więcej informacji o systemie szkolnictwa w Polsce można znaleźć na **portalu gov.pl.**

6. Prawo wyborcze

Mieszkając w Polsce obywatel UE ma czynne prawo wyborcze (może głosować na kandydatów) w wyborach:

- samorządowych: czynne prawo wyborcze posiada osoba fizyczna, która najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat oraz stale zamieszkuje na obszarze tej gminy. Obecnie obywatel UE niebędący obywatelem Polski może głosować tylko na radnych gminy (miasta) oraz na wójta (burmistrza, prezydenta).
- do Parlamentu Europejskiego – obywatel UE może głosować na osoby kandydujące albo z kraju swojego zamieszkania, albo z kraju swojego pochodzenia. Więcej informacji na ten temat, w tym odnośnie zgłoszenia, znajdą Państwo na stronie **wybory-europejskie.eu**.

7. Nieruchomości w Polsce

Niezależnie od tego, czy chcą Państwo nająć albo kupić mieszkanie, większość dostępnych na rynku ofert sprzedaży czy najmu znajdą Państwo w ogłoszeniach prasowych czy na internetowych portalach pośredników sprzedaży/najmu nieruchomości. Wynajmujący, poza wglądem do dowodu osobistego, zazwyczaj nie wymagają od najemców żadnych dodatkowych dokumentów. Powszechne jest natomiast pobranie od najemców kaucji na poczet wyrządzonych przez nich ewentualnych szkód.

Dodatek mieszkaniowy

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej i służy pomocy w opłaceniu bieżących opłat wiążących się z utrzymaniem mieszkania.

W celu otrzymania dodatku mieszkaniowego należy spełniać kryterium dochodu, powierzchni na osobę oraz posiadania odpowiedniego tytułu prawnego do zajmowanego lokalu.

Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć do gminy, w której posiadają Państwo miejsce pobytu, odpowiedni wniosek, dołączając do niego deklarację o dochodach, a w przypadku domów jednorodzinnych – również oświadczenie bądź dokument o powierzchni użytkowej. Więcej informacji ogólnych o dodatku mieszkaniowym znajdą Państwo na **portalu obywatel.gov.pl**, natomiast o sytuacji w Szczecinie u urzędników **Szczecińskiego Centrum Świadczeń**.

Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć do gminy, w której posiadają Państwo miejsce pobytu, odpowiedni wniosek, dołączając do niego deklarację o dochodach, a w przypadku domów jednorodzinnych – również oświadczenie bądź dokument o powierzchni użytkowej. Więcej informacji ogólnych o dodatku mieszkaniowym znajdą Państwo na **portalu obywatel.gov.pl**, natomiast o sytuacji w Szczecinie u urzędników **Szczecińskiego Centrum Świadczeń**.

Podstawa prawna:

- § Ustawa z 21.06.2001 o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. 2001 Nr 71, poz. 734, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 180);
- § Ustawa z 14.07.2006 o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. 2006 Nr 144, poz. 1043, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 293);
- § Ustawa z 20.06.1997- Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. 1997 Nr 98, poz. 602, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1990);
- § Ustawa z 24.09.2010 o ewidencji ludności (Dz.U. 2010 Nr 217, poz. 1427, t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1397);
- § Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 13.12.2017 w sprawie określenia wzorów i sposobu wypełniania formularzy stosowanych przy wykonywaniu obowiązku meldunkowego (Dz.U. 2017 poz. 2411).

VIII PRACA W NIEMCZECH

1. Niemieckie prawo pracy – podstawa prawna

W przeciwieństwie do Polski, prawo pracy w Niemczech nie jest skodyfikowane w formie jednego aktu prawnego. Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców zawarte są w szeregu ustaw, takich jak:

- ustawa o ochronie pracy – Arbeitsschutzgesetz;
- ustawa o płacy minimalnej – Gesetz zur Regelung eines allgemeinen Mindestlohns;
- ustawa o delegowaniu pracowników – Arbeitnehmer-Entsendegesetz;
- ustawa o ochronie przed wypowiedzeniem – Kündigungsschutzgesetz;
- ustawa o niepełnym wymiarze czasu w okresie przedemerytalnym – Altersteilzeitgesetz;
- federalna ustawa o urlopach – Bundesurlaubsgesetz;
- ustawa o czasie pracy – Arbeitszeitgesetz.

W Niemczech praca może być zasadniczo wykonywana wyłącznie na podstawie umowy o pracę (Arbeitsvertrag). Spory między stronami stosunku pracy rozpatruje sąd pracy (Arbeitsgericht).

Mając na względzie ilość aktów normujących niemieckie prawo pracy polecamy Państwu portal **fair-arbeiten.de**.

Drobne zajęcie (Geringfügige Beschäftigung) jest pracą, którą wykonuje się tylko na krótki okres (maksymalnie 3 miesiące względnie do 70 dni roboczych w roku) albo taką, za którą miesięczne wynagrodzenie nie przekracza 450 Euro netto (zwane potocznie Minijob) bądź jako szczególną formę drobnego zarobku w prywatnym gospodarstwie domowym. O wariantach i rozbieżnościach m.in. w zakresie ubezpieczeń w takich przypadkach przeczytają Państwo w **broszurze niemieckiego Ministerstwa Pracy**.
Osoby zatrudnione w Niemczech objęte są obowiązkiem ubezpieczenia (osoby zatrudnione w ramach drobnego zajęcia objęte są wyłącznie obowiązkowym ubezpieczeniem wypadkowym). Więcej o ubezpieczeniach pracownika w Niemczech przeczytają Państwo w dziale XII UBEZPIECZENIA W NIEMCZECH.

2. Poszukiwanie Pracy

Poszukiwanie pracy w Niemczech nie różni się znacząco od poszukiwania pracy w Polsce lub w innych krajach. Pomocy udzielają doradcy zawodowi zatrudnieni w placówkach odpowiednika polskiego urzędu pracy – Agentur für Arbeit. Spotkanie można zarezerwować za pomocą **portalu internetowego**, telefonicznie albo osobiście w najbliższej Agentur für Arbeit. Na pierwsze spotkanie należy przynieść dokument tożsamości wraz z zaświadczeniem meldunku, dokumenty potwierdzające wykształcenie lub kwalifikacje zawodowe czy inne dokumenty mogące się przydać przy rekrutacji.

W celu skorzystania z osobistego doradztwa należy posiadać zameldowanie w Niemczech.

Dla obcokrajowców nieposiadających zameldowania w Niemczech prowadzone jest tzw. Virtuelle Welcome Center (VWC). O VWC przeczytają Państwo na stronie **Agentur für Arbeit.**

Pracę warto znaleźć sobie jeszcze przed przyjazdem do Niemiec. O potrzebach oraz warunkach europejskiego rynku pracy (w tym niemieckiego) dowiedzą się Państwo na **stronie EURES** oraz u konsultantów EURES działających w Wojewódzkich Urzędach Pracy w Polsce. Warto zwrócić uwagę również na polsko-niemieckie targi pracy organizowane przez konsultantów EURES w miastach regionu.

Ogłoszenia z ofertami pracy dostępne są na licznych stronach internetowych np.:

- https://con.arbeitsagentur.de/prod/jobboerse/jobsuche-ui/
- https://www.monster.de/jobs/
- https://ec.europa.eu/eures/public/de/homepage
- https://de.indeed.com
- https://www.make-it-in-germany.com/de/jobs/jobboerse/

Europass

Przy sporządzaniu CV warto pamiętać o zachowaniu formy Europass. Jest to forma uznawana we wszystkich krajach członkowskich UE, jak i państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz krajach kandydujących do UE. Dzięki jej zastosowaniu, pracodawca w każdym kraju, w którym uznaje się tę formę, będzie mógł z łatwością zapoznać się z kwalifikacjami ubiegającego się o pracę, a przyszły pracownik będzie miał pewność, że dany dokument spełnia standardy obowiązujące w kraju, w którym ubiega się o pracę.

Na stronie internetowej Europassu znajduje się formularz, który pozwala w łatwy sposób szybko sporządzić CV spełniające unijne standardy.

Więcej o informacji o Europass znajdą Państwo **na stronie Europass**.

3. Uznawanie dyplomów i kwalifikacji

Dokumenty potwierdzające wykształcenie

Uznanie osiągnięć w nauce uzyskanych za granicą ogranicza się do uznania świadectw ukończenia szkoły. Poprzez spełnienie określonych warunków mogą one zostać uznane jako równoważne niemieckim świadectwom ukończenia szkoły. Za uznawanie zagranicznych świadectw używanych do celów zawodowych (np. dalszej nauki zawodu) odpowiedzialne są organy ds. uznania świadectw odpowiednich krajów związkowych. Informacje o nich znajdują się w bazie danych **anabin**.

Za uznawanie świadectwa ukończenia szkoły średniej w celu podjęcia studiów w szkole wyższej zasadniczo odpowiedzialne są same szkoły wyższe. Wcześniejsze uznanie świadectwa przez odpowiedni organ może jednak także zostać wykorzystane przy rekrutacji na studia wyższe.

W przypadku jeszcze nieukończonej edukacji szkolnej, świadectw nie uznaje się. O klasyfikacji uczniów, którzy nie ukończyli edukacji, a chcą ją kontynuować w niemieckiej szkole, decyduje kierownictwo szkoły w uzgodnieniu z odpowiednim kuratorium oświaty – zazwyczaj dzieje się to po zakończeniu tzw. próbnych zajęć szkolnych (Probeunterricht).

Kwalifikacje zawodowe

Posiadanie kwalifikacji zawodowych w niektórych przypadkach jest wymogiem wykonywania danego zawodu w Niemczech. W szczególności dotyczy to zawodów reglamentowanych. Na podstawie uzyskanych za granicą świadectw kwalifikacji zawodowych nie będą mogli Państwo wykonywać takich zawodów w Niemczech, jeżeli nie zostaną one uznane przez odpowiedni organ. Przykłady takich zawodów to lekarz, pielęgniarz, adwokat, nauczyciel, wychowawca czy inżynier. Natomiast inne zawody, takie jak np. fryzjer, nie będą mógłby być wykonywane samodzielnie (w ramach działalności gospodarczej), jeżeli nie potwierdzi się posiadania odpowiednich kwalifikacji. Jeżeli organ stwierdzi „istotne różnice" w kształceniu zawodowym, może on skierować na tzw. „środek wyrównawczy".

Wykaz regulowanych zawodów w Niemczech znajdą Państwo na **stronie Komisji Europejskiej.**

Więcej o uznawaniu kwalifikacji zawodowych w Niemczech przeczytają Państwo na **stronie Anerkennung in Deutschland**.

Europejska legitymacja zawodowa (EPC, European Professional Card)

Jeżeli wykonują Państwo zawód regulowany taki jak:

- farmaceuta;
- fizjoterapeuta;
- pielęgniarz/pielęgniarka odpowiedzialny(-a) za opiekę ogólną;
- pośrednik w handlu nieruchomościami;
- przewodnik górski, to mogą Państwo złożyć wniosek o uznanie kwalifikacji korzystając z europejskiej legitymacji zawodowej (ang. European Professional Card - EPC). Procedura ta opiera się na współpracy między właściwymi organami państw członkowskich, co ją zdecydowanie ułatwia i przyspiesza. Więcej informacji o EPC znajdą Państwo na **portalu Twoja Europa**.

Uproszczony system uznawania kwalifikacji

Osoba posiadająca prawo do wykonywania zawodu w jednym z państw członkowskich UE może skorzystać z procedury uproszczonego uznawania kwalifikacji w razie przeniesienia do Niemiec w celu tymczasowego i okazjonalnego wykonywania zawodu. Państwo przyjmujące ocenia indywidualnie tymczasowy i okazjonalny charakter świadczenia usług, przy uwzględnieniu przede wszystkim jego długości, częstotliwości, regularności i ciągłości. Dotyczy to zarówno osób pracujących na własny rachunek, jak i pracowników najemnych. Osoby te nie muszą przechodzić przez procedury uznania kwalifikacji. Powinny jednak za pierwszym razem powiadomić pisemnie (w języku niemieckim) o fakcie rozpoczęcia świadczenia takich usług organ właściwy ze względu na dane kwalifikacje zawodowe. Czynność tą osoby powinny powtarzać w każdym kolejnym roku, jeżeli mają zamiar kontynuować świadczenie w Niemczech usług. Jeżeli jednak wykonywanie takich usług wiąże się z występowaniem zagrożenia dla zdrowia usługobiorców lub bezpieczeństwa publicznego, może być wymagane uznanie posiadanych kwalifikacji lub ich kontrola.

Punkt kontaktowy do spraw z zakresu uznawania kwalifikacji zawodowych w Niemczech
Uznawanie kwalifikacji w Niemczech należy do kompetencji poszczególnych krajów związkowych. Obowiązuje zasada, że o uznanie dokumentów należy starać się tam, gdzie się przebywa. Szczegółowych informacji w tym zakresie udziela Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen (ZAB) w Bonn.

4. Pracownik przygraniczny – co to oznacza?

Pracownik przygraniczny oznacza każdą osobą wykonującą pracę najemną lub na własny rachunek w państwie członkowskim, która zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego, gdzie co do zasady powraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu. Sytuacja pracowników przygranicznych w szczególności różni się od sytuacji innych pracowników, gdyż podlegają oni przepisom obu państw członkowskich. Jest to kwestia, na którą należy zwrócić uwagę w szczególności ze względu na przysługujące prawa w zakresie zabezpieczenia społecznego do:

- opieki zdrowotnej;
- zasiłku dla bezrobotnych;
- świadczeń rodzinnych;
- emerytury.

Istnieją przepisy, które regulują koordynację systemów zabezpieczenia społecznego, dzięki którym możliwe jest mieszkanie po jednej stronie granicy, a zatrudnienie po drugiej. Pracownicy przygraniczni korzystają bowiem z koordynacji systemów na poziomie unijnym. Sytuacja pracownika przygranicznego wygląda nieco inaczej także w kwestii opodatkowania.

Mieszkanie w Polsce a praca w Niemczech
W sytuacji, w której pracownik mieszka w Polsce, a pracuje w Niemczech, niemieckie prawo co do zasady będzie miało zastosowanie do:

- zatrudnienia;
- podatku dochodowego – zależy od rezydencji podatkowej;
- większości praw w zakresie zabezpieczenia społecznego (np. opieki zdrowotnej).

Natomiast polskie prawo zastosowane będzie m.in. do:

- podatków od nieruchomości i większości innych podatków;
- formalności związanych z pobytem.

Opodatkowanie podatkiem dochodowym od osób fizycznych (ESt) jest kwestią złożoną i zależy między innymi od rezydencji podatkowej. Więcej informacji znajdą Państwo w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH.

Opis systemu zabezpieczenia społecznego oraz opieki zdrowotnej w Niemczech znajduje się w dziale XII UBEZPIECZENIA W NIEMCZECH.

5. Straciłem pracę – co dalej?

Podstawowym warunkiem otrzymania pomocy w przypadku utraty pracy w Niemczech przy posiadaniu meldunku w Niemczech jest jak najszybsza rejestracja we właściwej Agentur für Arbeit. Zalecane jest uprzednie umówienie się przez **portal** agencji lub telefonicznie. Taka procedura zazwyczaj przyspiesza rozpoznanie sprawy i ogranicza czas, który trzeba byłoby spędzić w agencji na oczekiwaniu na rejestrację. Pracownik, który stracił pracę ma obowiązek zgłoszenia się do Agentur für Arbeit najpóźniej pierwszego dnia nastania bezrobocia.

Osoba, która traci pracę np. ze względu na wygaśnięcie umowy na czas określony, lub na skutek otrzymania wypowiedzenia od pracodawcy, ma obowiązek zgłoszenia się do właściwiej miejscowo Agentur für Arbeit najpóźniej na 3 miesiące przed ustaniem stosunku pracy. Jeżeli termin między otrzymaniem wypowiedzenia a ustaniem stosunku pracy jest krótszy niż 3 miesiące, osoba ta powinna zgłosić się do AfA najpóźniej w ciągu 3 dni roboczych od daty otrzymania wypowiedzenia.

Osoba bezrobotna ma obowiązek:
- poszukiwania zatrudnienia na własną rękę oraz przyjęcia proponowanej pracy lub udziału w kursach dokształcających;
- zawiadamiania o zmianach okoliczności, mających wpływ na status osoby bezrobotnej;
- zgłaszania przeprowadzki lub wyjazdów.

Niedochowanie tych obowiązków może mieć negatywny wpływ na przysługujące prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Zasadą jest, że ubezpieczeniom społecznym w Niemczech podlegają bezrobotni tylko w okresie pobierania zasiłku (ALG I lub ALG II).

Osobą bezrobotną może być tylko osoba niezatrudniona. Za osobę niezatrudnioną w Niemczech uważa się osoby:
- niewykonujące jakiejkolwiek aktywności zawodowej;
- wykonujące aktywność zawodową w wymiarze czasowym poniżej 15 godzin tygodniowo.

O zasiłkach dla bezrobotnych w Niemczech (Arbeitslosengeld I i Arbeitslosengeld II) przeczytają Państwo w dziale XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH.

Dokumenty potrzebne do rejestracji osoby bezrobotnej

W celu zarejestrowania się jako osoba bezrobotna należy przedstawić Agentur für Arbeit następujące dokumenty:
- dokument potwierdzający tożsamość wraz z potwierdzeniem meldunku w Niemczech;
- dowód ubezpieczenia społecznego (Sozialversicherungsausweis);
- pismo zawierające wypowiedzenie umowy o pracę lub samą umowę o pracę;
- CV.

Szczegółowych informacji o prawach i obowiązkach osób bezrobotnych w Niemczech udzielą Państwu pracownic Agentur für Arbeit.

Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Niemiec do Polski

Transfer zasiłku dla bezrobotnych (tylko w zakresie Arbeitslosengeld I) do Polski dotyczy dalszego pobierania tego świadczenia a zatem przeniesienia już pobieranego, jeszcze przed wyjazdem do Polski, zasiłku w Niemczech.

Dokumentem, który podczas rejestracji należy przedłożyć w polskim urzędzie pracy w celu dalszego pobierania niemieckiego zasiłku, jest druk U2. Formularz ten wydaje uprzednio odpowiednik polskiego urzędu pracy - właściwa miejscowo Agentur für Arbeit, udzielając zezwolenia na przeniesienie zasiłku dla bezrobotnych poza Niemcy, osobom będącym do jej dyspozycji minimum cztery tygodnie przed opuszczeniem terytorium Niemiec.

Osoba wyjeżdżająca do Polski musi przez cały okres pobierania zasiłku spełniać warunki, od których uzależnione jest wypłacanie zasiłku w Niemczech.

Zasiłek można transferować przez trzy miesiące, a w wyjątkowych okolicznościach okres ten można wydłużyć maksymalnie do sześciu miesięcy. Więcej o transferze zasiłku dla bezrobotnych do Polski przeczytają Państwo na stronie **Wojewódzkiego Urzędu Pracy.**

Więcej o zasiłku dla bezrobotnych I (Arbeitslosengeld I) przeczytają Państwo w dziale XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH.

Ubieganie się o zasiłek po przepracowaniu określonego czasu w Niemczech
Po powrocie do kraju zamieszkania - tu Polski, istnieje możliwość ubiegania się w nim o zasiłek dla bezrobotnych na podstawie okresu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek przepracowany w innym kraju UE - tu Niemiec.
Wniosek o wydanie formularza U1, w celu wyszczególnienia okresów ubezpieczenia w Niemczech uwzględnianych przy obliczaniu wysokości zasiłku dla bezrobotnych składa się do odpowiedniej Agentur für Arbeit.
Po otrzymaniu formularza U1 należy go przedłożyć w Wojewódzkim Urzędzie Pracy. Jeżeli jednak osoba bezrobotna tego nie uczyni, Wojewódzki Urząd Pracy może uzyskać także te informacje w drodze wymiany dokumentów między instytucjami, co jednak z reguły wydłuża postępowanie.

Podstawa prawna:

- Dyr. PE i Rady nr 2005/36/WE z 7.11.2005 w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. UE.L 2005 Nr 255, str. 22);
- Rozp. PE i Rady (WE) nr 883/2004 z 29.04.2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166 z 30.4.2004, s. 1).

IX DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA W NIEMCZECH

Jako działalność gospodarczą należy rozumieć co do zasady każdą działalność, która jest prowadzona samodzielnie (tzn. na własną odpowiedzialność) i na własny rachunek z zamiarem osiągania zysku, z wyłączeniem gospodarki rolnej i leśnej, działalności artystycznej, naukowej oraz zarządu własnym majątkiem. Podlega ona obowiązkowi rejestracji przed jej podjęciem we właściwym urzędzie ds. działalności gospodarczej (Gewerbeamt), prowadzonym zazwyczaj przy Urzędzie Gminy (miasta).

Obowiązkowi rejestracji w rejestrze (Gewerberegister) nie podlega działalność polegająca na wykonywaniu wolnego zawodu.

Wsparciem przedsiębiorców w Euroregionie Pomerania zajmuje się Centrum Usługowo-Doradcze w Euroregionie Pomerania – **SBCUD**.

1. Rejestracja działalności gospodarczej (Gewerbeanmeldung)

Dokumenty potrzebne do rejestracji Gewerbe oraz koszty rejestracji różnią się w zależności od kraju związkowego, w którym chcemy założyć działalność. Podstawowymi dokumentami potrzebnymi do rejestracji są zazwyczaj:

- dowód tożsamości;
- wypełniony formularz zgłoszenia działalności (Gewerbeanmeldung);
- w przypadku spółek prawa handlowego poświadczona notarialnie umowa spółki lub wyciąg z rejestru handlowego.

Wymagane dokumenty mogą się różnić w zależności od rodzaju działalności, który chcą Państwo podjąć. Wzór formularza do rejestracji Gewerbe stanowi **załącznik 1 do rozporządzenia o postępowaniu w sprawie zgłoszenia Gewerbe**.

2. Izby Przemysłowo-Handlowe (Industrie- und Handelskammer)

Przy zakładaniu wyżej wymienionej działalności gospodarczej (Gewerbe) powstaje dla niej w zależności od jej rodzaju zasadniczo automatyczne obowiązkowe członkostwo we właściwej dla siedziby regionalnej Izbie Rzemieślniczej lub Izbie Przemysłowo-Handlowej (IHK). W Niemczech funkcjonuje 79 regionalnych izb zrzeszających przedsiębiorców. Przedstawiciele izb służą pomocą przy zakładaniu oraz prowadzeniu działalności gospodarczej, co zdecydowanie pomoże w odnalezieniu się na niemieckim rynku. Więcej o IHK przeczytają Państwo na **stronie IHK**.

3. Rzemiosło (Handwerk)

Za rzemiosło w Niemczech uznaje się każdą obróbkę i przetwórstwo materiałów poza produkcją masową ze znaczącym wkładem pracy ręcznej o wysokiej jakości.

Izby Rzemieślnicze (Handwerkskammer) w Niemczech zrzeszają wszystkie zakłady rzemieślnicze w swoich okręgach izbowych. Każdy zakład rzemieślniczy powinien zostać zarejestrowany we właściwej ze względu na miejsce wykonywania działalności gospodarczej Izbie Rzemieślniczej.

Wykonywanie niektórych rodzajów rzemiosła wymaga zezwolenia, którego otrzymanie uzależnione jest od m.in. posiadania odpowiednich kwalifikacji. Spis rzemiosł wymagających zezwolenia stanowi **załącznik A do niemieckiej ustawy o rzemiośle.** Wykonywanie rzemiosła bez zezwolenia odpowiedniego organu może zostać uznane nawet jako nielegalna praca (Schwarzarbeit) ze wszelkimi tego negatywnymi konsekwencjami.

Szczegółowych informacji dotyczących danego rzemiosła udzielają Izby Rzemieślnicze (Handwerkskammer).

Uznawanie niektórych kwalifikacji rzemieślniczych zdobytych w innym niż Niemcy kraju członkowskim UE może podlegać tzw. automatycznemu uznaniu. Więcej informacji o uznawaniu kwalifikacji można znaleźć w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

4. Handlowcy (Kaufleute)

Tzw. „handlowcem" (Kaufmann/Kauffrau) jest ten, kto wykonuje działalność handlową z mocy prawa, niezależnie od rodzaju i zakresu wykonywanej działalności m. in. spółka AG i GmbH. Większość osób prowadzących „Gewerbe" zalicza się do grupy handlowców. Podlegają oni obowiązkowi wpisu do rejestru handlowego (Handelsregister).

Podstawą prawną funkcjonowania handlowców jest Kodeks Handlowy (HGB). Z tego faktu wynikają szczególne prawa i obowiązki handlowców, takie jak np. obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych, sporządzania inwentaryzacji i bilansów czy obowiązek posługiwania się nazwą firmy w korespondencji związanej z prowadzeniem danej działalności handlowej.

Warto zatem zweryfikować przed rozpoczęciem działalności w Niemczech, czy będzie ona (bądź może być) kwalifikowana jako handlowa. Działalność podlegająca obowiązkowi wpisu do rejestru handlowego powinna być zarejestrowana za pośrednictwem notariusza. Notariusz pomoże w wypełnieniu formularza oraz dokona jego poświadczenia, po czym prześle go do właściwego sądu rejestrowego.

Osoba wykonująca wolny zawód nigdy nie jest uważana za handlowca.

5. Reglamentacja działalności gospodarczej

Do prowadzenia niektórych rodzajów działalności gospodarczej w Niemczech konieczne może być uzyskanie zezwolenia (Gewerbeerlaubnis) właściwego urzędu, ministerstwa lub izby. Ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej mogą wynikać wyłącznie z ustawy. Więcej informacji o reglamentowanych działalnościach gospodarczych udzielą Państwu informacji przedstawiciele regionalnych Izb Przemysłowo-Handlowych – IHK.

Listę przykładowych działalności gospodarczych wymagających uzyskania zezwolenia znajdą Państwo w **ulotce IHK**.

6. Spółki prawa cywilnego i handlowego w Niemczech

Działalność gospodarczą w Niemczech można także prowadzić w formie spółki. Jest to szczególnie celowe w przypadku, gdy mają Państwo zamiar prowadzić działalność gospodarczą wspólnie z innymi osobami.

W Niemczech istnieją m. in. następujące formy spółek:
Spółka prawa cywilnego (Gesellschaft des bürgerlichen Rechtes, GbR) – o GbR przeczytają Państwo **na portalu Existenzgründer;**

Handlowe spółki osobowe (Personenhandelgesellschaften)

- Spółka jawna (offene Handelsgesellschaft, oHG) – o oHG przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**;
- Spółka komandytowa (Kommanditgesellschaft, KG) – o KG przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**;

Handlowe spółki kapitałowe (Kapitalhandelgesellschaften)

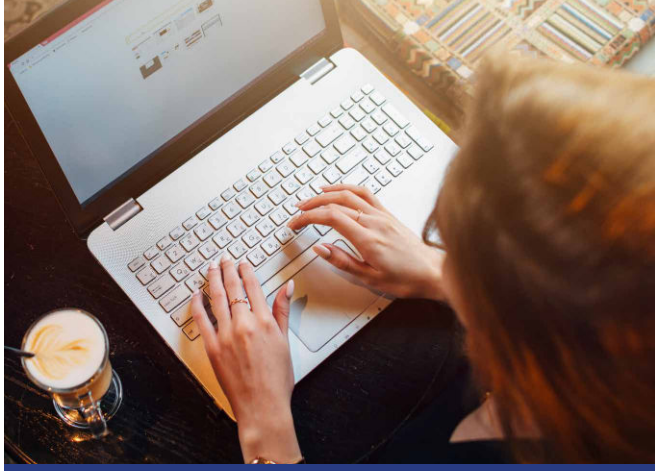
- Spółka akcyjna (Aktiengesellschaft, AG) – o AG przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**;
- Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (Gesellschaft mit begrenzter Haftung, GmbH) – o GmbH przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**;
- Spółka przedsiębiorstwa z ograniczoną odpowiedzialnością (Unternehmergesellschaft haftungsbeschränkt, UG) – szczególna (uproszczona) forma GmbH. Zalecana małym, początkującym przedsiębiorcom. O UG przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**.

Podstawa prawna:

- § Bürgerliches Gesetzbuch vom 18.08.1896 (RGBl. S. 195, letzte Änderung durch Art. 7 G vom 31.01.2019 BGBl. I S. 54, 56);
- § Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung vom 20.04.1892 (RGBl. S. 477, letzte Änderung durch Art. 10 G vom 17.07.2017 BGBl. I S. 2446, 2492);
- § Handelsgesetzbuch vom 10.05.1897 (RGBl. S. 219, letzte Änderung durch Art. 8 G vom 8.07.2019 BGBl. I S. 1002, 1018);
- § Gewerbeordnung vom 21.06.1869 (BGBl. S. 245, letzte Änderung durch Art. 5 G vom 21.06.2019 BGBl. I S. 846, 853);
- § Gesetz zur Ordnung des Handwerks vom 17.09.1953 (BGBl. I S. 1411, letzte Änderung durch Art. 6 G vom 30.06.2017 BGBl. I S. 2143, 2144);
- § Handelsgesetzbuch vom 10.05.1897 (RGBl. S. 219, letzte Änderung durch Art. 8 G vom 8.07.2019 BGBl. I S. 1002, 1018);
- § Verordnung zur Ausgestaltung des Gewerbeanzeigeverfahrens vom 22.07.2014 (BGBl. I S. 1208, letzte Änderung durch Art. 1 der Verordnung vom 3.06.2019 BGBl. I S. 916).

X WOLNE ZAWODY W NIEMCZECH

Pojęcie wolnego zawodu w Niemczech zostało prawnie zdefiniowane w ustawie o podatku dochodowym (§18 Einkommenssteuergesetz). Ogólnie za wolny zawód uważa się wykonywaną samodzielnie działalność naukową, artystyczną, pisarską, dydaktyczną lub wychowawczą. Ponadto ustawa ta wymienia katalog zawodów, które zawsze są uważane za zawody wolne. Należą do nich między innymi samodzielnie wykonywane zawody: lekarzy, dentystów, weterynarzy, adwokatów, notariuszy, rzeczników patentowych, doradców podatkowych, czy architektów i tłumaczy.

Jeżeli dana działalność nie została wymieniona przez ustawę, żeby uznać ją jako wykonywanie wolnego zawodu powinna być ona prowadzona:

- wykorzystując szczególne kwalifikacje zawodowe albo talenty;
- osobiście;
- na własną odpowiedzialność;
- niezależnie zawodowo.

Przedstawiciele wolnych zawodów mogą prowadzić działalność razem w formie spółki partnerskiej (Partnergesellschaft). O spółce partnerskiej w Niemczech przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer**.

Wykonywanie wolnego zawodu często wiąże się z koniecznością przynależności do odpowiedniego samorządu zawodowego (Kammer). Informacji o wolnych zawodach udzielą Państwu przedstawiciele organów odpowiednich samorządów zawodowych.

Większość wolnych zawodów w Niemczech to zawody regulowane. W celu ich wykonywania należy posiadać odpowiednie kwalifikacje. Więcej informacji o uznawaniu kwalifikacji znajduje się w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

Osoby wykonujące wolny zawód w Niemczech nie podlegają tzw. „Gewerbesteuer", czyli podatkowi od działalności gospodarczej. Więcej na ten temat przeczytają Państwo w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH.

Podstawa prawna:

- § Einkommensteuergesetz vom 16.10.1934 (RGBl. I S. 1005, letzte Änderung durch Art. 1 G vom 4.08.2019 BGBl. I S. 1122);
- § Gesetz über Partnerschaftsgesellschaften Angehöriger Freier Berufe vom 25.07.1994 (BGBl. I S. 1744, letzte Änderung durch Art. 7 G vom 22.12.2015 BGBl. I S. 2565, 2568)

XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH

1. Podatek dochodowy w Niemczech (Einkommenssteuer)

Nieograniczony i ograniczony obowiązek podatkowy w Niemczech

Przesłanką nieograniczonego obowiązku podatkowego w Niemczech jest miejsce zamieszkania względnie pobyt (ponad 6 miesięcy) na terenie RFN. Ograniczonemu obowiązku podatkowego w Niemczech podlegają podatnicy uzyskujący przychody na terenie Niemiec, którzy nie posiadają ani miejsca zamieszkania ani zwykłego pobytu na terenie Niemiec.

Odstępstwem od zasady miejsca zamieszkania / pobytu jest możliwość uzyskania potraktowania jako podlegający nieograniczonemu obowiązku podatkowemu na wniosek. Przesłanką takiego „fikcyjnego nieograniczonego obowiązku podatkowego" np. w przypadku pracowników transgranicznych jest osiągnięcie w danym roku kalendarzowym min. 90% przychodów podlegających niemieckiemu podatkowi od dochodu względnie, gdy pozostałe przychody wynoszą nie więcej niż kwota wolna od podatku dochodowego tzw. Grundfreibetrag.

Mimo, że z zasady pracownik transgraniczny, zatrudniony w Niemczech bez miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu w Niemczech, posiadający miejsce zamieszkania w Polsce ma ograniczony obowiązek podatkowy, to może złożyć wniosek o uznanie za podatnika podlegającego nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku dochodowego. Warunkiem jest, by suma dochodów min. w 90% podlegała niemieckiemu podatkowi dochodowemu (względnie, gdy dochody podlegające polskiemu podatkowi dochodowemu nie przekraczają wysokości kwoty wolnej od podatku). W konsekwencji pracownik ten nie podlega wówczas nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w Polsce.

Przykładowy wniosek w przedmiocie uznania jako podatnika podlegającego nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku dochodowego, zwany skrótowo również załącznik UE/EOG (Anlage Grenzpendler EU/EWR), znajdą Państwo na **stronie Ministerstwa Finansów Brandenburgii.**

Proszę zwrócić uwagę na konieczność poświadczenia przez organ podatkowy miejsca zamieszkania.

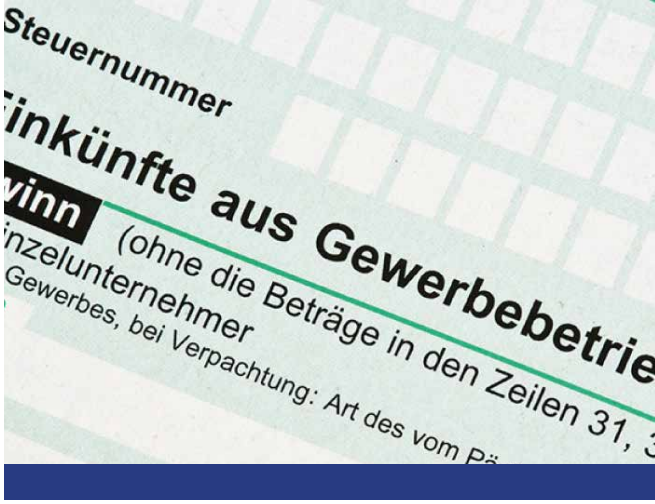
Podatek dochodowy w Niemczech w aspekcie transgranicznym

W celu uchronienia podatnika przed podwójnym opodatkowaniem od dochodu i majątku na terenie Polski i Niemiec została w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w tym zakresie zawarta Umowa między RP a RFN. Zasadniczo określa ona regułę opodatkowania zarobków jak uposażenia, płace i podobne wynagrodzenia w Państwie miejsca pracy / działalności. Jednakże istnieją wyjątki kiedy opodatkowanie przysługuje państwu zamieszkania (klauzula nie przebywania wykonującego pracę dłużej niż 183 dni w okresie 12-miesięcznym danego roku podatkowego w państwie wykonywania pracy, brak siedziby pracodawcy na ternie państwa zatrudnienia itp., które muszą zostać spełnione łącznie).

Więcej o unikaniu podwójnego opodatkowania pracowników transgranicznych na **portalu Twoja Europa** a o pracowniku transgranicznym w Niemczech, małżonkach pracowników transgranicznych i emerytach/ rencistach mieszkających za granicą na **stronie Finanzamt Neubrandenburg**.

Mieszkanie w Polsce a praca w Niemczech

By było możliwe wydanie zaświadczenia o uzyskanych dochodach (bądź ich braku), polski urząd skarbowy musi mieć sposobność zweryfikowania, czy podatnik rzeczywiście uzyskiwał bądź nie w danym roku określone dochody. Konieczne w tym celu jest uprzednie złożenie rozliczenia podatkowego, nawet jeśli dochód był zerowy. W innym przypadku urząd skarbowy może wydać tylko zaświadczenie o braku rozliczenia w danym roku, niewystarczające do wniosku o uznania jako podatnika podlegającego nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku dochodowego w Niemczech.

Deklaracja podatkowa
Termin złożenia deklaracji podatkowej zależy od wielu faktorów jak np. czy podatnik jest zobowiązany do złożenia deklaracji podatkowej od dochodu (np. małżonkowie klasy podatkowej 3 i 5) czy składa ją dobrowolnie.

W przypadku dobrowolnego wymiaru podatku zasadniczo podatnik może złożyć deklarację podatkową w ciągu czterech lat od końca roku za który składana jest deklaracja (normalny termin ustalenia podatku). Brak możliwości przedłużenia tego terminu.

Przykładowo Państwa deklaracja (Steuererklärung) za rok 2018 musiałaby wpłynąć do niemieckiego urzędu finansowego najpóźniej do dnia 31 grudnia 2022, do godziny 24:00.

Obecnie zobowiązani do złożenia deklaracji podatkowej muszą ją oddać do urzędu finansowego najpóźniej do 31. lipca następnego roku, czyli przykładowo deklaracja za rok 2019 musi wpłynąć do 31. lipca 2020r. (za rok 2017 i wcześniejsze lata, termin upływał do końca maja następnego roku). Tu wyjątkowo możliwe wnioski o przedłużenie terminu. W przypadku sporządzania deklaracji przez doradcę podatkowego występuje inny termin.

Jeśli zostaną Państwo zobowiązani wezwaniem niemieckiego urzędu finansowego do złożenia deklaracji, w przedmiotowym wezwaniu zostanie również wskazany termin jej złożenia.

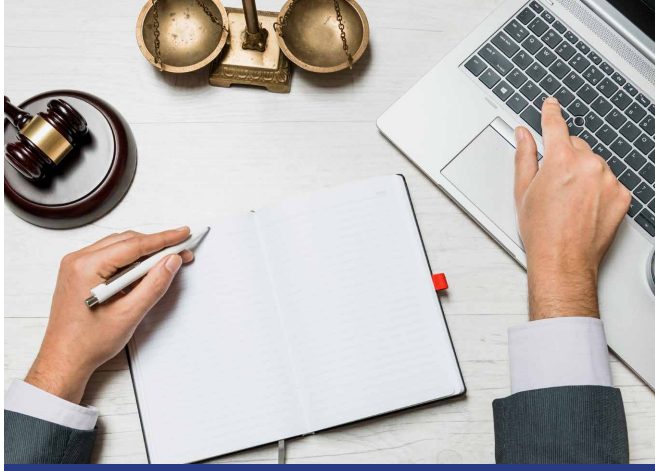
Rejestracja do przykładowego elektronicznego rozliczenia w Niemczech znajduje się na **portalu elster.de**.

Taryfy podatkowe
Wyróżnia się następujące strefy taryfowe:
- zerowa: do wskazanej kwoty* (*obecnie 9168,00 Euro – stan na 18.11.2019) dochodu nie jest pobierany podatek dochodowy – minimum egzystencjonalne jest wolne od podatku;
- taryfy progresywne: dochód powyżej kwoty wolnej od podatku do wysokości pierwszej strefy proporcjonalnej, w którym stawka podatku od dochodu wzrasta progresywnie od 14% do 42% w zależności od wysokości uzyskanego dochodu;
- taryfy proporcjonalne: w pierwszej taryfie proporcjonalnej stawka podatku wynosi 42%.

W drugiej taryfie proporcjonalnej stawka ta wynosi 45 % tzw. Spitzensteuersatz – maksymalna stawka podatku od dochodu w Niemczech (obecnie od kwoty dochodu do opodatkowania 265327,00 Euro – stan na 18.11.2019).

Pomocnym w zweryfikowaniu stawki podatku od dochodu może okazać się **kalkulator** niemieckiego Ministerstwa Finansów względnie tabela podatku dochodowego za dany rok tzw. Einkommensteuer-Grundtabelle.

Należy pamiętać również o dodatkowo płatnym do podatku dochodowego dodatku solidarnościowym tzw. Solidaritätszuschlag. Więcej informacji na temat dodatku znajdą Państwo na **stronie Ministerstwa Finansów**.

Klasy podatkowe w Niemczech
W Niemczech o wysokości odprowadzanej zaliczki na podatek dochodowy tzw. Lohnsteuer (odnośnie dochodu uzyskiwanego w ramach zatrudnienia) oraz dodatku solidarnościowego i ewentualnego podatku kościelnego decyduje przynależność do klasy podatkowej (Lohnsteuerklasse). W uproszczeniu klasa podatkowa zależy od stanu rodzinnego i wpływa na miesięczny zarobek „netto".

Do pierwszej klasy podatkowej przynależą osoby stanu wolnego, rozwiedzeni i wdowcy, do drugiej samotnie wychowujący dziecko(dzieci); klasa 3, 4 i 5 przeznaczona jest dla małżonków, z tym że konstelacja zależy od wysokości uzyskiwanych dochodów – jeśli małżonkowie uzyskują dochody na różnych poziomach mogą zawnioskować konstelację 3 i 5 (w tej małżonek mniej zarabiający), automatycznie przyznawana jest małżonkom natomiast klasa 4. M.in. dla pracy dodatkowej czy dorywczej przeznaczona jest klasa 6.

Przestrzegamy przed pochopnymi wnioskami małżonków o zmianę klasy podatkowej, radzimy skonsultowanie decyzji w tym zakresie z doradcą podatkowym, czy rzeczywiście dany rozkład klas będzie najbardziej opłacalny dla obojga małżonków (z reguły zawnioskowanie zmiany klasy podatkowej małżonków w takiej konstelacji jest opłacalne gdy różnica ta wynosi stosunkowo min. 60/40). Jeśli małżonek ma miejsce zamieszkania w Polsce, a drugi małżonek uzyskuje dochody w Niemczech, możliwe jest również w niektórych przypadkach zawnioskowanie dla nich klas podatkowych 3 i 5 (kryterium dochodowe, które muszą razem spełniać oraz do kiedy można w danym roku złożyć wniosek najlepiej zweryfikować u doradcy podatkowego). Wówczas w celu zawnioskowania uzyskania dalszych ulg podatkowych łącznie z wolnymi od opodatkowania kwotami przeznaczanymi na dzieci należy użyć dodatkowo formularza „Wniosek o przyznanie ulgi w podatku od wynagrodzenia".

Rozliczenie małżonków
Małżonkowie mogą wybrać, czy rozliczają się razem, osobno czy w roku zawarcia związku małżeńskiego w sposób szczególny. Przy zastosowaniu tzw. taryfy splitting małżonkowie składają wspólną deklarację podatkową. Przy tym wspólnym rozliczeniu osobno ustalane dla każdego małżonka przychody zostają zsumowane i od tej kwoty dokonuje się odliczeń od przychodu. Wspólna kwota dochodu podlegająca opodatkowaniu od dochodu zostaje podzielona na pół. Od tej podzielonej kwoty zostaje ustalona taryfa podatkowa, tak ustalony podatek zostaje pomnożony przez dwa i stanowi podatek dochodowy małżonków.

Informacji o formie zadeklarowania wspólnego rozliczenia małżonków (w deklaracji, oświadczenie) oraz o przypadkach, w których wspólne rozliczenie małżonków jest opłacalne (np. jak duże różnice w wynagrodzeniu małżonków) udzielają niemieccy doradcy podatkowi (Steuerberater).

Kindergeld oraz kwota wolna od podatku a podatek dochodowy
Kindergeld jest definiowany w prawie niemieckim jako ulga podatkowa na dziecko, zostaje jednak wypłacany jako zasiłek. Natomiast kwota wolna od podatku w ramach tzw. Kinderfreibetrag nie jest wypłacana a odliczana od dochodu. Rodzice otrzymują albo Kindergeld albo kwotę wolną od podatku dochodowego na dziecko. Kwota wolna od podatku na dziecko zostaje uwzględniana przy rozliczeniu automatycznie przez niemiecki urząd skarbowy. Jeżeli bardziej opłacalne okazuje się dla podatnika odliczenie kwoty wolnej niż uzyskany Kindergeld to różnica ta zostaje uwzględniana przy rozliczeniu. Szczegółowe informacje o kwocie wolnej od podatku dochodowego na dziecko znajdą Państwo na **stronie BMFSFJ**.

2. Podatek od pojazdu mechanicznego (Kfz-Steuer)

Za pojazdy mechaniczne znajdujące się w Niemczech, nie podlegające ustawowym zwolnieniom, należy uiścić podatek od pojazdu mechanicznego (Kfz-Steuer).

Dochód z tego podatku przeznaczany jest na utrzymanie i rozwój sieci dróg. Dotyczy to również pojazdów zagranicznych. Obowiązek podatkowy powstaje w momencie zarejestrowania auta w Niemczech (obowiązek rejestracji został opisany w dziale XIV PRZEPROWADZKA DO NIEMIEC. Kwota podatku zależy od właściwości pojazdu i jest ustalana w drodze decyzji wydawanej przez Urząd Celny (Zollamt). Podatek uiszcza się co rok, a urząd nie wysyła wezwań ani przypomnień. Decyzja jest wydawana automatycznie zazwyczaj w terminie dwóch tygodni od zarejestrowania pojazdu i jest bezterminowa.

Zwolnione od podatku są te pojazdy zagraniczne, które znajdują się na terytorium Niemiec przejściowo, tj. do okresu jednego roku. Nie dotyczy to jednak pojazdów przeznaczonych do przewozu osób i towarów oraz pojazdów posiadających regularny (stały) postój w Niemczech.

W orzecznictwie sądów oraz praktyce administracji publicznej przyjmuje się ponadto, że zwolnienie nie obejmuje pojazdów zagranicznych faktycznie używanych przez osoby posiadające miejsce zamieszkania lub stałego pobytu na terenie Niemiec.

Z zasady pojazd prywatny, którym po Niemczech porusza się pracownik zamieszkały w innym kraju (np. w Polsce) w celu dojazdu do pracy, powinien być zwolniony z Kfz-Steuer. Wynika to z przepisu art. 5 dyrektywy 83/182/EWG, który zwalnia pracownika przygranicznego z tego rodzajów podatków, jeśli pojazd prywatny zarejestrowany w kraju będącym miejscem stałego pobytu użytkownika jest użytkowany regularnie do podróży z miejsca zamieszkania użytkownika do miejsca pracy na terytorium innego Państwa Członkowskiego i z powrotem. Zwolnienie to nie podlega żadnym ograniczeniom czasowym.

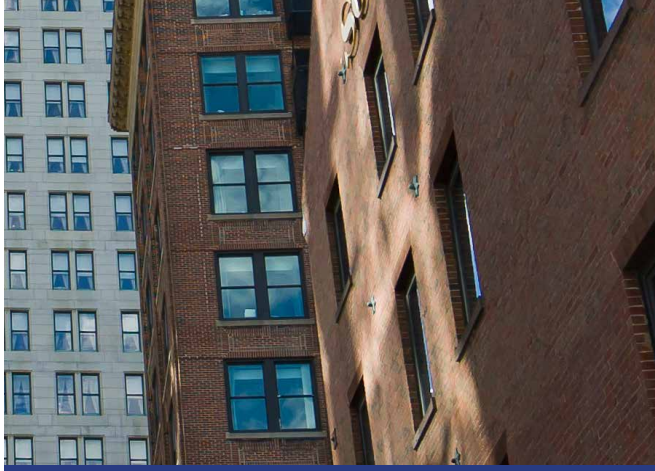
Jeżeli jednak sytuacja jest niejednoznaczna i jeżeli funkcjonariusze urzędu celnego uznają, że nie został spełniony obowiązek podatkowy, lub też rejestracji mimo miejsca zamieszkania w Niemczech i tym samym nie wymierzono Kfz-Steuer, mogą oni wszcząć procedurę ustalenia jego wysokości mimo braku zarejestrowania pojazdu w Niemczech.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania zostanie ustalone, że podatnik nie spełniał swojego obowiązku podatkowego, odpowiedni organ może zobowiązać go do zapłaty nieodprowadzonego podatku do pięciu lat wstecz wraz z należnymi odsetkami, lub od momentu rejestracji pojazdu w Niemczech.

Na stronie internetowej **niemieckiego Ministerstwa Finansów** znajduje się kalkulator, który pomaga w obliczaniu należnego podatku. Należy pamiętać, że kwota wskazana w kalkulatorze jest podglądowa – wiążąca jest kwota ustalona przez urząd celny w drodze decyzji administracyjnej.

3. Podatek od działalności gospodarczej (Gewerbesteuer)

Gewerbesteuer jest podatkiem od zysków z działalności gospodarczej. Podlega mu każdy rodzaj działalności gospodarczej w Niemczech. Wykonujący wolny zawód nie prowadzą działalności gospodarczej, więc nie mu nie podlegają. Gewerbesteuer jest podatkiem komunalnym stanowiącym dochód gminy. Wysokość podatku od działalności gospodarczej jest zatem różna w zależności od gminy, w której prowadzona jest działalność gospodarcza. Według ogólnej zasady zaliczki na Gewerbesteuer należy odprowadzać kwartalnie. Informacje o wysokości Gewerbesteuer znajdą Państwo na stronie **IHK** lub we właściwej miejscowo IHK. Więcej o Gewerbesteuer przeczytają Państwo na **portalu Existenzgründer.**

4. Podatek od nabycia nieruchomości (Grunderwerbsteuer)

Podatek, który należy uiścić od nabycia nieruchomości (Grunderwerbsteuer) jest podatkiem „landowym". Stawki podatku są zatem różne, w zależności od kraju związkowego, w którym położona jest dana nieruchomość. Istnieją również zwolnienia od podatku od nabycia nieruchomości np. pomiędzy krewnymi pierwszego stopnia. O Grunderwerbsteuer w Meklemburgii Pomorzu Przednim przeczytają Państwo na **portalu steuerportal-mv.de.**

Umowa sprzedaży nieruchomości w Niemczech zostaje zawierana przed notariuszem. W umowie sprzedaży określa on, kto odprowadza podatek od nabycia nieruchomości, najczęściej jest to kupujący. Ustawowo do zapłaty tego podatku zobowiązany jest jednak zasadniczo zarówno sprzedawca jak i kupujący, zatem w przypadku nie odprowadzenia tego podatku przez kupującego może okazać się, ze niemiecki urząd skarbowy zobowiąże sprzedawcę do jego uiszczenia.

5. Uwagi

Prosimy pamiętać, że każdy przypadek należy traktować indywidualnie i ogólne zasady nie zastąpią porady u doradcy podatkowego i obliczeń księgowego.

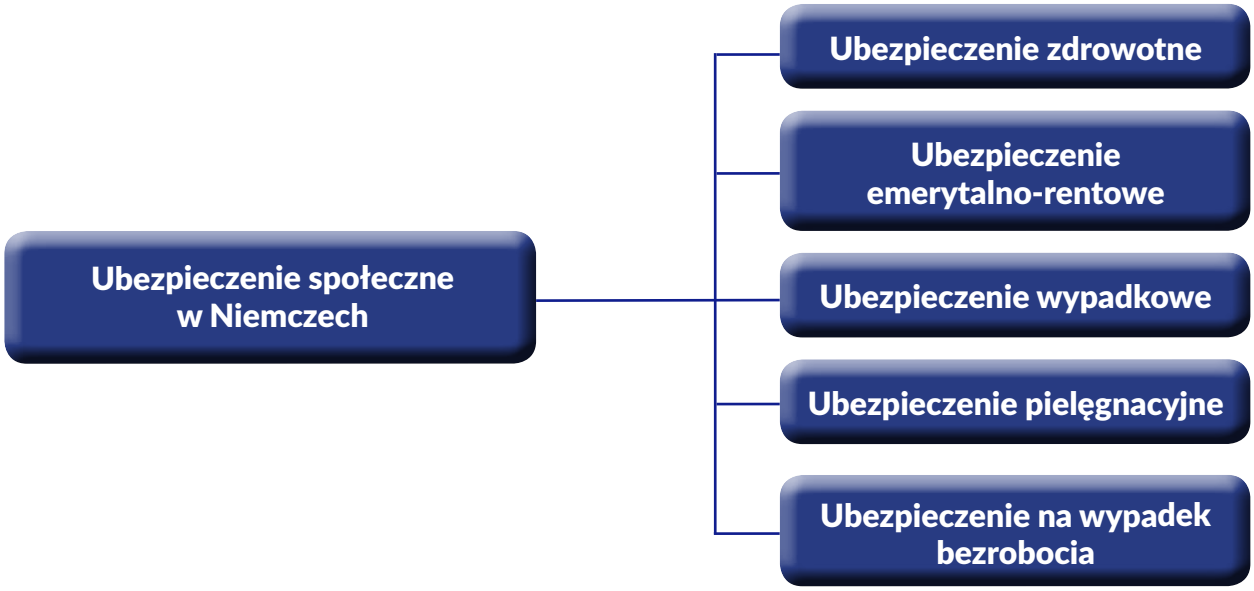
Większość formularzy przydatnych w kontaktach z niemiecką administracją podatkową znajdą Państwo na **stronie Ministerstwa Finansów formulare-bfinv.de**.

Podstawa prawna:

- § Abgabenordnung vom 16.03.1976 (BGBl. I S. 613, ber. 1977 I S. 269, letzte Änderung durch Art. 10 G vom 11.07.2019 BGBl. I S. 1066, 1076);
- § Dyr. Rady 83/182/EWG z 28.03.1983 w sprawie zwolnień podatkowych we Wspólnocie, dotyczących niektórych środków transportu czasowo wwożonych do jednego Państwa Członkowskiego z innego Państwa Członkowskiego (Dz.U. L 105, 23.4.1983, p.59);
- § Einkommensteuergesetz vom 16.10.1934 (RGBl. I S. 1005, letzte Änderung durch Art. 1 G vom 4.08.2019 BGBl. I S. 1122);
- § Gewerbesteuergesetz vom 1.12.1936 (RGBl. I S. 979, letzte Änderung durch Art. 8 G vom 11.12.2018 BGBl. I S. 2338, 2345);
- § Grunderwerbsteuergesetz vom 17.12.1982 (BGBl. I S. 1777, letzte Änderung durch Art. 6 G vom 25.03.2019 BGBl. I S. 357, 359);
- § Kraftfahrzeugsteuergesetz vom 8.04.1922 (RGBl. I S. 335, 396; letzte Änderung durch Art. 2 G vom 6.06.2017 BGBl. I S. 1491).

XII UBEZPIECZENIA W NIEMCZECH

Rys. Schemat systemu ubezpieczeń w Niemczech

1. Ubezpieczenie zdrowotne (Krankenversicherung)

W Niemczech, w odróżnieniu od Polski, ubezpieczenie zdrowotne nie jest osobnym rodzajem ubezpieczenia, tylko wchodzi w zakres ubezpieczeń społecznych. Należy także pamiętać, że dosłowne tłumaczenie zwrotu Krankenversicherung oznacza „ubezpieczenie chorobowe", co może być mylące w kontekście polskiego ubezpieczenia chorobowego, które polega na czymś innym.

Ubezpieczenie zdrowotne uregulowane jest przede wszystkim przepisami piątej księgi kodeksu społecznego (Sozialgesetzbuch V). W Niemczech za świadczenia z ubezpieczenia zdrowotnego odpowiedzialne są Kasy Chorych (Krankenkassen).

Obowiązkiem ubezpieczenia objęci są w Niemczech są co zasady:

- pracownicy zatrudnieni odpłatnie oraz zatrudnieni w celu wykształcenia zawodowego;
- osoby pobierające zasiłek dla bezrobotnych;
- osoby pobierające ALG II;
- studenci państwowych lub uznanych przez państw uczelni wyższych do ukończenia 14. tzw. Fachsemester;
- renciści, jeżeli spełniają określone warunki.

Osoby prowadzące samodzielną działalność gospodarczą nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu. Jeżeli istnieją wątpliwości co do faktu, czy dana osoba rzeczywiście jest osobą prowadzącą samodzielną działalność gospodarczą, odpowiedni organ może przeprowadzić postępowanie w przedmiocie ustalenia faktycznego statusu takiej osoby.

Zwolnieni z ustawowego (obowiązkowego) ubezpieczenia są również pracownicy, których regularne wynagrodzenie za pracę przekracza ustaloną roczną granicę. Po upływie roku kalendarzowego,
w którym granica została przekroczona są oni zwolnieni z podlegania obowiązkowi ubezpieczenia ustawowego.

W przypadku, gdy ustanie obowiązek ustawowego ubezpieczenia, osoby mogą wybrać czy chcą być dalej ubezpieczeni w ramach ustawowego systemu dobrowolnie, czy chcą ubezpieczyć się prywatnie.

Ponadto wyłączone z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego są osoby, które są ubezpieczone z mocy innych przepisów. Zaliczają się do nich m. in. urzędnicy, sędziowie czy żołnierze zawodowi.
Zatrudniający zgłasza pracownika do wybranej przez niego kasy chorych najpóźniej w terminie do 6 tygodni od dnia podjęcia zatrudnienia, po czym ma obowiązek odprowadzania za niego składek. W wypadku niektórych zawodów wiążących się z większym ryzykiem zawodowym (np. w przemyśle budowlanym) zgłoszenie powinno nastąpić jeszcze przed rozpoczęciem pracy.

Przy pierwszorazowym zgłoszeniu kasa chorych przesyła do pracownika dokumenty, które powinien wypełnić w celu objęcia go (i ewentualnie członków jego rodziny) ubezpieczeniem zdrowotnym. Po przesłaniu wypełnionych dokumentów pracownikowi zostaje przesłana karty ubezpieczenia kasy chorych (Krankenversichertenkarte, eGK) wraz z nadanym dożywotnio numerem ubezpieczenia zdrowotnego (Krankenversichertennummer). Kasa chorych przekazuje także informacje do innych instytucji w celu zgłoszenia danej osoby do innych ubezpieczeń społecznych.

Wybór kasy chorych należy do ubezpieczonego. W Niemczech funkcjonuje kilkanaście kas chorych, które konkurują o klientów, przez co wysokość składek i refundowane świadczenia dodatkowe wchodzące w ofertę danej kasy chorych są różnorodne i tym samym dostosowane do różnych potrzeb. Kasę chorych można zmienić po upływie 18 miesięcy członkostwa z zachowaniem 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia. Następnie w celu zmiany kasy należy złożyć wniosek o członkostwo w nowej, a następnie, po przyjęciu do nowej kasy chorych, poinformować o tym fakcie dotychczasową kasę chorych.

O przepływ informacji do kasy chorych z zasady powinien zadbać sam ubezpieczony, co jest zasadniczą różnicą w stosunku do sytuacji występującej w Polsce. Pracownik powinien zatem niezwłocznie informować kasę chorych o wszelkich zdarzeniach mogących mieć wpływ na jego sytuację ubezpieczeniową np. zakończenie stosunku pracy – jeżeli nie zrobi tego w odpowiednim czasie, kasa chorych może uznać taką osobą za ubezpieczoną dobrowolnie i tym samym naliczyć odpowiednio wyższe składki. Kasy chorych często same zwracają się do ubezpieczonych listownie, przesyłając ważne informacje czy formularze do wypełnienia. W interesie samego ubezpieczonego jest prowadzenie korespondencji ze swoją kasą chorych.

W przypadku choroby, zasiłek chorobowy wypłacany jest dopiero na wniosek ubezpieczonego i wynosi 70% ostatniego wynagrodzenia. W tym kontekście warto pamiętać o terminowym przesyłaniu do kasy chorych zwolnień lekarskich – maksymalnie w ciągu 7 dni od dnia wystawienia. Jeżeli osobie przebywającej na zwolnieniu lekarskim w trakcie tego zwolnienia zostanie wypowiedziana umowa o pracę, kasa chorych ubezpiecza go tak długo, jak będzie on przebywał na zwolnieniu lekarskim – nie dłużej jednak niż 78 tygodni, zwolnienie musi być nieprzerwane i dotyczyć tej samej choroby.

Więcej o ubezpieczeniu zdrowotnym w Niemczech dowiedzą się Państwo na **portalu niemieckiego Ministerstwa Zdrowia** lub w kasach chorych.

Ubezpieczenie zdrowotne w wymiarze transgranicznym

W przypadku krótkotrwałego pobytu (krótka praca delegowana, wyjazd turystyczny) w krajach członkowskich UE ubezpieczeni mają takie same prawa do świadczeń zdrowotnych jak ubezpieczeni w tych krajach. W celu uzyskania niezbędnych i pilnych świadczeń lekarskich, należy przedłożyć kartę EKUZ, w Niemczech zwaną najczęściej EHIC (skrót od ang. European Health Insurance Card) wraz z dokumentem tożsamości.

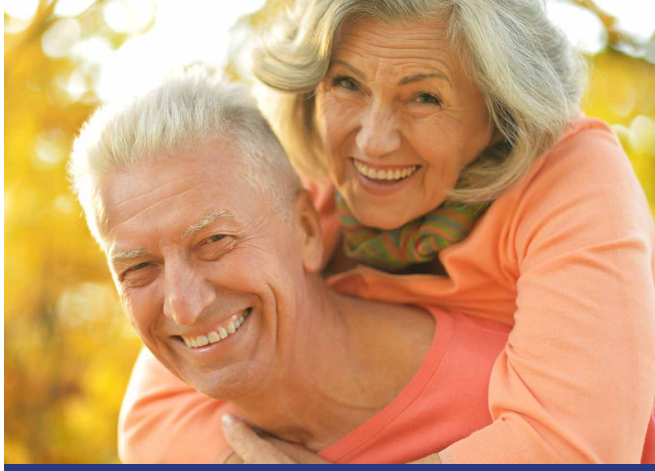
W Niemczech karta ta znajduje się zazwyczaj na odwrocie karty ubezpieczenia kasy chorych (Krankenversichertenkarte, eGK). Jeżeli nie znajduje się ona na karcie ubezpieczeniowej, należy zgłosić się po nią odpowiednio wcześniej do swojej kasy chorych. Więcej o EHIC dowiedzą się Państwo na **stronie Komisji Europejskiej** lub w swojej kasie chorych.

W celu uzyskania pełnej opieki zdrowotnej w kraju zamieszkania (tu: w Niemczech) na takich samych zasadach, jak ubezpieczeni w niemieckich kasach chorych, osoby ubezpieczone w kraju zatrudnienia (tu: w Polsce) mogą zwrócić się do odpowiedniego zakładu ubezpieczeń zdrowotnych (w Polsce będzie to NFZ) i złożyć wniosek o wydanie formularza **S1** (dawny E106). Szczegółowych informacji o tej procedurze udzielają pracownicy oddziałów NFZ lub odpowiednich kas chorych.

2. Ubezpieczenie emerytalno-rentowe (Rentenversicherung)

Ustawowym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym objęte są co do zasady wszystkie osoby zatrudnione odpłatnie. Osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek mogą również podlegać obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, jeżeli stanowią tak przepisy szczególne np. rzemieślnicy, położnicy.

Osoby niepodlegające obowiązkowo ubezpieczeniu ustawowemu mogą dobrowolnie opłacać składki, jeżeli mają ukończone co najmniej 16 lat i mieszkają w Niemczech.

Warunkami koniecznymi do otrzymania renty (emerytury) w Niemczech na zasadach ogólnych:
- osiągnięcie określonego wieku emerytalno-rentowego (dla urodzonych po 01.01.1954 – co do zasady 67 lat);
- posiadanie określonego stażu ubezpieczeniowego – czyli odprowadzonych składek na ubezpieczenie rentowe do niemieckiej instytucji rentowej. Renta wypłacana jest na wniosek osoby uprawnionej.

Za pracowników składki za ubezpieczenie rentowe odprowadzają pracodawcy. Składki oblicza się na podstawie:
- wysokości zarobków brutto - w przypadku pracownika;
- tzw. wskaźników referencyjnych (Bezugsgröße) - w przypadku osoby prowadzącej działalność na własny rachunek podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia rentowego – chyba że ubezpieczony złoży wniosek o ustalenie wysokości składki według dochodów z działalności.

Przejście na wcześniejszą rentę (emeryturę) jest możliwe w sytuacji posiadania okresu składkowego w wysokości co najmniej 35 lat. Należy jednak pamiętać, że w takim przypadku za każdy rok wcześniejszego (niż przewidują zasady ogólne) pobierania renty zostanie odjęte 3,6% jej wysokości. Można tego uniknąć poprzez odprowadzanie częściowej składki w okresie wcześniejszej renty, co jednak nie zawsze będzie się opłacało.

Więcej o rentach (emeryturach) w Niemczech dowiedzą się Państwo na **portalu DRV** lub w placówkach Deutsche Rentenversicherung.

3. Ubezpieczenie wypadkowe (Unfallversicherung)

Ustawowe ubezpieczenie wypadkowe ma za zadanie, przy użyciu wszelkich odpowiednich środków:
- zapobiegać występowaniu tzw. zdarzeń ubezpieczeniowych (m.in.. wypadków przy pracy, chorób zawodowych) jak i niebezpieczeństw zawodowych;
- po wystąpieniu tzw. zdarzeń ubezpieczeniowych przywrócić zdrowie oraz zdolność do pracy ubezpieczonych;
- zadośćuczynić pieniężnie ubezpieczonym albo ich bliskim.

Obowiązkiem ubezpieczenia objęte są osoby wymienione przez ustawę. Należą do nich m. in:
- zatrudnieni, także ci w celu nauki zawodu;
- dzieci w przedszkolach czy podobnych instytucjach;
- uczniowie i studenci;
- personel zajmujący się pielęgnacją domową;
- osoby podczas rehabilitacji.

Ubezpieczenie wypadkowe obejmuje m.in. następujące świadczenia:
- leczenie i rehabilitacja wszystkimi odpowiednimi sposobami;
- świadczenia w miejsce wynagrodzenia podczas leczenia;
- renty w przypadku całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy;
- renty dla wdów, wdowców i sierot;
- zasiłek pogrzebowy, zapomogi.

Składki za ubezpieczenie wypadkowe odprowadza pracodawca lub państwo.

Osoby prowadzące działalność gospodarczą we własnym imieniu mogą ubezpieczyć się w ramach ubezpieczenia ustawowego dobrowolnie, o ile w myśl przepisów szczególnych nie byli do tego do tej pory obowiązani.

Ubezpieczenie wypadkowe jest jako jedyne z ubezpieczeń społecznych obowiązkowe także w przypadku drobnego zajęcia (geringfügige Beschäftigung). O drobnych zajęciach przeczytają Państwo w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

Więcej o ubezpieczeniu wypadkowym w Niemczech przeczytają Państwo na **stronie DGUV**.

4. Ubezpieczenie pielęgnacyjne (Pflegeversicherung)

W celu zaspokojenia popytu coraz większego zapotrzebowania ludności na opiekę pielęgnacyjną wprowadzono w Niemczech ubezpieczenie pielęgnacyjne jako osobny rodzaj ubezpieczenia społecznego. Ubezpieczenie to ma za zadanie pokrywanie większości kosztów, jakie są związane z opieką osób starszych czy niesamodzielnych. Świadczenia z ubezpieczenia pielęgnacyjnego występują w postaci rzeczowej lub pieniężnej.

Ustawowym ubezpieczeniem pielęgnacyjnym są objęte wszystkie osoby, które są objęte ustawowym ubezpieczeniem chorobowym. Jeżeli dana osoba nie jest ubezpieczona w ramach ustawowego systemu (obowiązkowo albo dobrowolnie), ma ona obowiązek zawrzeć odpowiednią umowę o prywatne ubezpieczenie pielęgnacyjne.

Osoby ubezpieczone pielęgnacyjnie, przebywające poza Niemcami, mogą co do zasady pobierać tam tylko świadczenia pieniężne.

Więcej informacji o ubezpieczeniu pielęgnacyjnym w Niemczech znajdą Państwo **na stronie Ministerstwa Zdrowia** lub w kasach chorych.

5. Ubezpieczenie od bezrobocia (Arbeitslosenversicherung)

Ustawowe ubezpieczenie od bezrobocia zalicza się do ubezpieczenia społecznego w ramach niemieckiego systemu zabezpieczenia socjalnego. Ma ono na celu zapewnić osobom szukającym pracy środki utrzymania w przypadku braku zatrudnienia. Obowiązkiem ubezpieczenia od bezrobocia objęte są wszystkie osoby pozostające w stosunku zatrudnienia oraz w innych przypadkach wskazanych w ustawach. Obowiązek ubezpieczeniowy kończy się w dniu rozwiązania stosunku zatrudnienia albo dzień przed zaistnieniem okoliczności zwalniających z tego obowiązku.

W przypadku stosunku zatrudnienia, składkę za ubezpieczenie od bezrobocia ponoszą po połowie pracodawca oraz pracownik. Wysokość składki jest uzależniona od wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego.
Prowadzący działalność gospodarczą na własny rachunek nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia od bezrobocia. Prowadzący działalność na własny rachunek mogą jednak pod pewnymi warunkami ubezpieczyć się od bezrobocia na wniosek:

- w ciągu ostatnich 24 miesięcy przed podjęciem działalności podlegali obowiązkowi ubezpieczenia od bezrobocia przez łączny okres 12 miesięcy (np. jako pracownik);

albo

- bezpośrednio przed podjęciem działalności gospodarczej pobierali zasiłek od bezrobocia I (ALG I).

Więcej informacji o ubezpieczeniu od bezrobocia dowiedzą się Państwu u pracowników Agentur für Arbeit.

Odprowadzanie składek za ubezpieczenie od bezrobocia ma znaczenie przede wszystkim w związku z prawem do zasiłku dla bezrobotnych I (ALG I). Został on szerzej opisany w dziale XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH.

O koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego między państwami UE przeczytają Państwo w dziale V UBEZPIECZENIA W POLSCE.

6. Ubezpieczenia w aspekcie transgranicznym

Przepisy prawa unijnego określają, którym krajowym systemem zabezpieczenia społecznego powinien być objęty np. pracownik transgraniczny wykonujący pracę w jednym kraju UE a mieszkający w innym kraju UE.

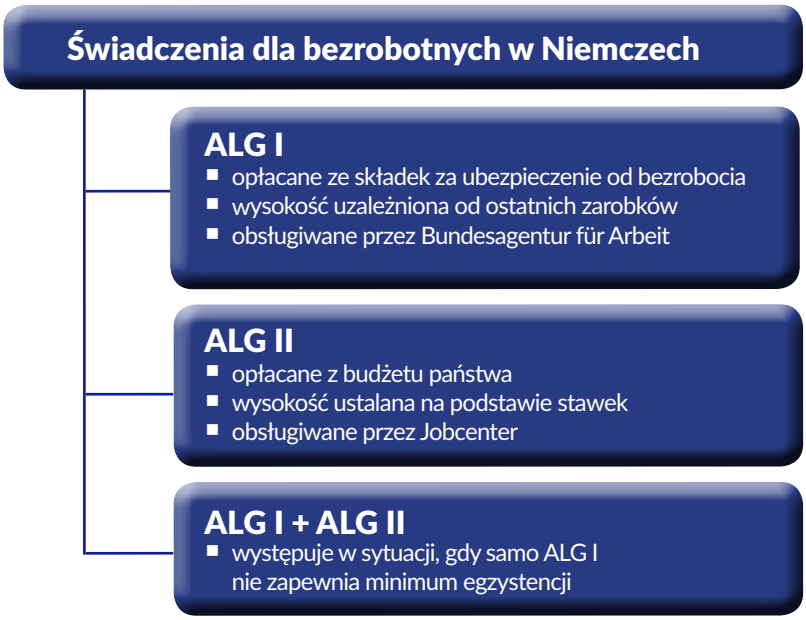
Możliwe są różne sytuacje, które mają wpływ na objęcie ubezpieczeniem w systemie zabezpieczenia społecznego m.in:

- pobyt i praca za granicą (więcej przeczytają Państwo na **portalu Twoja Europa**);
- oddelegowanie za granicę na krótki okres (więcej przeczytają Państwo na **portalu Twoja Europa**);
- praca w jednym kraju, a mieszkanie w innym;
- praca w kilku krajach naraz (więcej przeczytają Państwo na **stronie ZUS)**;
- działalność w kilku krajach naraz (więcej przeczytają Państwo na **stronie ZUS**);
- poszukiwanie pracy.

Podstawa prawna:

- § Sozialgesetzbuch Drittes Buch – Arbeitsförderung vom 24.03.1997 (BGBl. I S. 594, 595, letzte Änderung durch Art. 2a G vom 15.08.2019 BGBl. I S. 1307, 1328);
- § Sozialgesetzbuch Elftes Buch - Soziale Pflegeversicherung vom 26.05.1994 (BGBl. I S. 1014, 1015, letzte Änderung durch Art. 10c G vom 9.08.2019 BGBl. I S. 1202, 1210);
- § Sozialgesetzbuch Fünftes Buch – Gesetzliche Krankenversicherung vom 20.12.1988 (BGBl. I S. 2477, 2482, letzte Änderung durch Art. 12 G vom 9.08.2019 BGBl. I S. 1202, 1210);
- § Sechstes Buch Sozialgesetzbuch – Gesetzliche Rentenversicherung vom 18.12.1989 (BGBl. I S. 2261, letzte Änderung durch Art. 29 G vom 4.08.2019 BGBl. I S. 1147, 1187);
- § Siebtes Buch Sozialgesetzbuch – Gesetzliche Unfallversicherung vom 7.08.1996 (BGBl. I S. 1254, letzte Änderung durch Art. 9 G vom 6.05.2019 BGBl. I S. 646, 685).

XIII WYBRANE ŚWIADCZENIA W NIEMCZECH
1. Świadczenia dla bezrobotnych

Arbeitslosengeld I (ALG I, zasiłek dla bezrobotnych I)
Oprócz zarejestrowania się w Agentur für Arbeit jako osoba bezrobotna, do otrzymywania zasiłku dla bezrobotnych ALG I konieczne jest między innymi posiadanie okresu uprawniającego do zasiłku dla bezrobotnych (Anwartschaftszeit).

Okres uprawniający do zasiłku dla bezrobotnych posiada się co do zasady wtedy, kiedy w ciągu ostatnich dwóch lat przed zameldowaniem się jako osoba bezrobotna wykonywało się działalność zawodową przez minimum 12 miesięcy (rozumianych jako 360 dni kalendarzowych, ponieważ każdy miesiąc liczy się za 30 dni) podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia od bezrobocia. Do tego okresu wliczane są także okresy obowiązku ubezpieczenia z mocy ustawy, np. okres ochrony macierzyńskiej. Czynnikami decydującymi o długości pobierania zasiłku ALG I są okres zatrudnienia i wiek.

Rys. okres pobierania zasiłku ALG I

Okres zatrudnienia podlegający obowiązkowi ubezpieczenia w miesiącach:	Wiek wymagany dla danej długości zasiłku:	Okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych I (ALG I) w miesiącach:
12	-	6
16	-	8
20	-	10
24	-	12
30	50	15
36	55	18
48	58	24

Zasiłek ALG I wynosi ok. 60% ostatniego uzyskanego dochodu netto. W przypadku pobierania zasiłku Kindergeld na przynajmniej jedno dziecko otrzymuje się 67% ostatniego uzyskanego dochodu netto. Wysokość ALG I wymierza się na dzień kalendarzowy, a wypłaca się miesięcznie. W trakcie wypłacania ALG I urząd będzie zgłaszał osobie bezrobotnej propozycje pracy.

Są one zazwyczaj dostosowane do sytuacji danej osoby bezrobotnej. Temu, kto odrzuci zaproponowaną przez urząd pracy i dostosowaną do jego możliwości ofertę lub nie stawi się do pracy, urząd pracy wstrzymuje wypłatę zasiłku. To samo dotyczy niewypełniania innych obowiązków osoby bezrobotnej takich jak np. niestawianie się na umówione poprzez urząd terminy.
Wstrzymanie wypłacania zasiłku może potrwać 3, 6 lub nawet 12 miesięcy – w zależności od tego, czy oferta pracy została odrzucona po raz pierwszy, drugi czy trzeci.
Transfer ALG I do Polski został opisany w dziale VIII PRACA W NIEMCZECH.

Więcej informacji o zasiłku dla bezrobotnych (ALG I) znajdą Państwo na stronie **AfA** lub u pracowników Agentur für Arbeit.

Arbeitslosengeld II (ALG II, zasiłek dla bezrobotnych II)
Zasiłek dla bezrobotnych II (ALG II), zwany potocznie Hartz IV, jest świadczeniem mającym na celu zapewnienie każdemu uprawnionemu poziomu życia odpowiadającego ludzkiej godności. Za obsługę wniosków o ALG II odpowiedzialny jest urząd Jobcenter.

ALG II przysługuje osobom, które:
- ukończyły 15 rok życia, ale nie ukończyły wieku emerytalnego (co do zasady 67 rok życia);
- są zdolne do pracy;
- potrzebują pomocy;
- posiadają miejsce pobytu na terenie Niemiec.

Obcokrajowcy muszą ponadto spełniać inne warunki i tak ALG II przysługuje obcokrajowcowi-obywatelowi UE dopiero po przepracowaniu więcej niż jednego roku w Niemczech. Jobcenter uważnie bada każdy przypadek ubiegania się o zasiłek w celu wyeliminowania zjawiska tzw. turystyki socjalnej.

Wysokość ALG II ustalana jest na podstawie stawek przewidzianych przez ustawę. Stawki te uzależnione są od rodzaju prowadzonego gospodarstwa domowego np. czy samodzielnie.

Zasadą jest, że ALG II przyznawane jest tym bezrobotnym, którzy nie są uprawnieni do pobierania ALG I. Wyjątkiem jest w szczególności sytuacja, w której wysokość pobieranego ALG I nie jest wystarczająca do zapewnienia minimum egzystencji. Oprócz kosztów zakwaterowania i wyżywienia za uprawnionego do ALG II pokrywane są też koszty ubezpieczenia zdrowotnego (Krankenversicherung) oraz pielęgnacyjnego (Pflegeversicherung).

Instrukcja Agentur für Arbeit dotycząca wypełniania wniosków o zasiłek dla bezrobotnych II (Arbeitslosengeld II) znajduje się na **stronie AfA**.

2. Zasiłek na dziecko (Kindergeld)

Zasiłek jest otrzymywany przez osoby mające na terenie Niemiec miejsce zamieszkania lub stałego pobytu według przepisów ustawy o podatku dochodowym (EstG). Co do zasady przysługuje on za każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia. Wyjątkami są między innymi sytuacje gdy dziecko po ukończeniu 18 roku życia:

- nie posiada zatrudnienia mimo rejestracji w Agencji Pracy jako osoba poszukująca pracy – do ukończenia 21. roku życia;
- dopóki kształci się zawodowo / kontynuuje edukację – zasadniczo do ukończenia 25. roku życia
- nie może kontynuować nauki zawodu z powodu braku miejsca nauki – konieczność przedłożenia odpowiednich dokumentów –najpóźniej do ukończenia 25. roku życia (według zasady ogólnej);
- odbywa tzw. roczny wolontariat socjalny/ekologiczny – najpóźniej do ukończenia 25 roku życia.

Wysokość zasiłku na dziecko jest inna na dwoje pierwszych dzieci, na trzecie dziecko oraz na każde kolejne dziecko.

Informacje dotyczące kryteriów, wymaganych dokumentów i dalsze szczegóły znajdą Państwo w **informatorze Familienkasse** lub u pracowników Familienkasse.

Tylko jeden rodzic może złożyć wniosek o zasiłek na dziecko i może zostać to między rodzicami uzgodnione (odwoływalne, a w przypadkach spornych decyduje sąd rodzinny), a w przypadku nieprowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego zasadą jest wypłacanie świadczenia rodzicowi prowadzącemu z dzieckiem gospodarstwo domowe.

W kontaktach z Familienkasse należy posługiwać się Kindergeldnummer (KG-Nr.), który zostaje nadany uprawnionemu do pobierania Kindergeld, niezależnie od ilości dzieci w gospodarstwie domowym. Ostatnia cyfra KG-Nr. wskazuje, w jakich terminach świadczenie zostanie wypłacone. Terminy wypłat Kindergeld znajdą Państwo na **stronie AfA**.

Osoba mieszkająca za granicą i nie podlegająca w Niemczech nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu może otrzymywać zasiłek na dziecko w ramach niemieckiego świadczenia socjalnego w przypadku gdy pozostaje ona w stosunku obowiązkowego ubezpieczenia z Federalną Agencją Pracy. Zasadniczo dotyczy to np. pracowników przygranicznych mieszkających w Polsce a zatrudnionych w Niemczech.

Wypełniony wniosek można złożyć drogą pocztową lub faksem na adres właściwej miejscowo Familienkasse działającej w ramach Agentur für Arbeit. Istnieje możliwość uprzedniego wypełnienia i przesłania go za pomocą portalu internetowego Federalnej Agencji Pracy, po czym należy go wydrukować i wysłać wraz z załącznikami pocztą bądź faksem.

Do wniosku o Kindergeld co do zasady załącza się: załącznik dziecko (załącznik dla każdego dziecka; opcjonalnie także z oświadczeniem dziecka pełnoletniego i zaświadczenia ze szkoły – w przypadku szkół ponadpodstawowych), zaświadczenie o zatrudnieniu od pracodawcy, zaświadczenia o składzie rodziny (zameldowaniu we wspólnym gospodarstwie domowym z dziećmi).

O uwzględnieniu zasiłku na dziecko w podatku dochodowym w Niemczech przeczytają Państwo w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH.

O wszystkich zmiana mogących mieć wpływ na wypłatę świadczenia bądź właściwość w zakresie wypłacania świadczenia należy niezwłocznie powiadomić odpowiednią Familienkasse.

Zgodnie z orzeczeniem niemieckiego Trybunału Konstytucyjnego z 11.03.2010 (Az. 1 BvR 3163/09) Kindergeld stanowi dochód i tym samym może mieć wpływ na wypłacanie innych świadczeń, takich jak np. ALG II.

O dodatku tzw. Kindergeldzuschlag i kryteriach jego przyznania przeczytają Państwo na **stronie AfA**.

W przypadkach transgranicznych, w których wobec wnioskodawcy (względnie drugiego rodzica) należy stosować przepisy ponadpaństwowe, występuje właściwość szczególna kasy rodzinnej - Familienkasse. W zakresie tym właściwą dla Polski jest **Familienkasse Sachsen w Chemnitz.**

Kindergeld w przypadkach transgranicznych

W przypadkach transgranicznych, np. gdy jeden z rodziców pracuje w Niemczech, a drugi w Polsce, do wniosku o Kindergeld należy załączyć: wniosek o zasiłek, załącznik dziecko (załącznik dla każdego dziecka; opcjonalnie także z oświadczeniem dziecka pełnoletniego i zaświadczenia ze szkoły – w przypadku szkół ponadpodstawowych), załącznik zagranica wraz z zaświadczeniem o zatrudnieniu od pracodawcy, zaświadczenie o składzie rodziny (zameldowanie we wspólnym gospodarstwie domowym z dziećmi) oraz informację o przyznaniu/odmówieniu świadczeń rodzinnych w Polsce.

Mieszkający w Niemczech obywatele UE mogą w niektórych przypadkach otrzymywać zasiłek na dziecko niezależnie od tego, czy posiadają zezwolenie na pobyt/osiedlenie się. Pracownicy pracujący za granicą podlegają szczególnym regulacjom. Osoby mieszkające za granicą, ale podlegające w Niemczech nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu również zasadniczo otrzymują zasiłek na dziecko.

Przepisy unijne regulują zasady pierwszeństwa oraz które ustawodawstwo należy stosować. W praktyce oznacza to rozwiązanie w następujących sytuacjach:

- kiedy zasiłek na dziecko przysługuje i w Polsce, i w Niemczech z różnych powodów to:
  a) w pierwszej kolejności właściwy jest kraj w którym wykonywana jest praca lub działalność na własny na rachunek
  b) w przypadku otrzymywania emerytury/renty (a braku zatrudnienia/działalności) Państwo jej otrzymywania
- kiedy zasiłek na dziecko przysługuje i w Polsce, i w Niemczech z tych samych tytułów (np. zatrudnienia rodziców), w pierwszej kolejności właściwe jest państwo w którym mieszka dziecko.

Przykład 1:
Jeden rodzic pracuje w Polsce, drugi rodzic otrzymuje emeryturę z Niemiec. W pierwszej kolejności według zasad pierwszeństwa udzielany zostaje zasiłek na dziecko w Polsce.

Przykład 2:
Jeden rodzic otrzymuje rentę z tytułu niezdolności do pracy w Polsce, drugi rodzic otrzymuje emeryturę w Niemczech, miejscem zamieszkania dziecka są Niemcy. W pierwszej kolejności właściwym w zakresie wypłaty zasiłku są Niemcy.

Więcej informacji o transgranicznych przypadkach zasiłku na dziecko znajdą Państwo na **stronie AfA**.
O relacji Kindergeld – 500 Plus przeczytają Państwo w dziale VI WYBRANE ŚWIADCZENIA W POLSCE.

3. Zasiłek rodzicielski (Elterngeld)

Elterngeld jest świadczeniem uregulowanym osobną ustawą związanym z obniżeniem dochodu po urodzeniu dziecka. Istnieje w trzech wariantach: Basis, Plus, Partnerschaftsbonus. Główne przesłanki do otrzymania świadczenia to miejsce zamieszkania w Niemczech, prowadzenie gospodarstwa domowego z dzieckiem, zatrudnienie do maks. 30 godzin tygodniowo.

W celu otrzymywania zasiłku rodzicielskiego nie jest konieczne przebywanie na urlopie wychowawczym (Elternzeit), jednakże ze względów praktycznych w trakcie pobytu na Elternzeit pobiera się Elterngeld. Jeżeli więc podczas pobierania zasiłku rodzicielskiego kontynuowana będzie działalność zawodowa, w celu dalszego pobierania Elterngeld ważne jest, aby wymiar czasu pracy nie przekraczał 30 godzin tygodniowo.

Zasiłek rodzicielski otrzymuje się co miesiąc od dnia urodzin dziecka. Okres jego wypłacania jest uzależniony od wariantu zasiłku, a jego wysokość od zarobków. W podstawowym wariancie zasiłku rodzicielskiego (Basiselterngeld) okres pobierania zasiłku wynosi minimalnie 2 miesiące, a maksymalnie 12 miesięcy.

Wniosek składa się we właściwym dla niemieckiego adresu zameldowania Elterngeldstelle, którego rolę spełnia w kraju związkowym Mecklenburg-Vorpommern Landesamt für Gesundheit und Soziales. W przypadku braku zameldowania w Niemczech właściwe będzie Elterngeldstelle dla miejsca zatrudnienia. W wybranych krajach związkowych wniosek można też złożyć za pomocą portalu **ElterngeldDigital**.

Więcej informacji o Elterngeld znajdą Państwo w **broszurze BMFSFJ**.

Elterngeld w przypadkach transgranicznych
W przypadku obywateli UE (tu Polski) mogą otrzymać świadczenie również pracujący w Niemczech spełniający pozostałe przesłanki.

Przykład:
Rodzina mieszka z dzieckiem w Niemczech. Oboje rodziców pracuje w Polsce. Rodzice otrzymują świadczenie z Polski, które w Niemczech może być wyrównywane do wysokości przysługującego im Elterngeld (zasiłek macierzyński/rodzicielski w Polsce zostanie odliczony).

Ponadto, jeśli przykładowo ojciec dziecka pracuje w Niemczech, a matka dziecka, przebywająca z nim w domu w Polsce nie pracuje i nie jest zatrudniona, można złożyć wniosek o Elterngeld w Niemczech na podstawie prawa do zasiłku z tytułu pracy ojca dziecka. Wtedy odpowiednim Elterngeldstelle będzie to odpowiednie dla miejsca zatrudnienia ojca dziecka (zakładając, że ojciec nie jest zameldowany w Niemczech).

Urlop rodzicielski (Elternzeit)
Elternzeit to niepłatny urlop przysługujący obojgu rodzicom dziecka w celu opieki i wychowania swojego dziecka do ukończenia przez nie trzeciego roku życia. Pracodawca ma obowiązek udzielenia w tym okresie urlopu Urlop rodzicielski należy zgłosić pracodawcy w ciągu 7 tygodni przed jego początkiem. Pracodawca zasadniczo nie może wypowiedzieć pracownikowi w okresie przebywania na tym urlopie umowy o pracę.

Na każde dziecko przysługuje 36 miesięcy urlopu rodzicielskiego do ukończenia przez dziecko trzeciego roku życia, które można podzielić na trzy części.

Między trzecim a ósmym rokiem życia dziecka przysługują maksymalnie 24 miesiące urlopu – jeżeli nie zostały one wykorzystane wcześniej. W takim wypadku urlop należy zgłosić pracodawcy co najmniej 13 tygodni przed jego rozpoczęciem.

Należy też pamiętać, że z ważnych powodów dotyczących zakładu pracy, pracodawca może odmówić udzielenia trzeciej części urlopu rodzicielskiego, jeżeli część ta ma odbyć się wyłącznie między trzecim a ósmym rokiem życia dziecka. Jest to jedyna sytuacja, w której pracodawca może się legalnie sprzeciwić udzieleniu Elternzeit.

W związku z tym, że za okres przebywania na Elternzeit pracodawca nie ma obowiązku wypłacania wynagrodzenia, powszechne jest pobieranie w tym okresie zasiłku rodzicielskiego – Elterngeld. Elterngeld i Elternzeit są od siebie niezależne – jeżeli spełnia się warunki do otrzymywania Elterngeld to można to świadczenie pobierać nie przebywając jednocześnie na Elternzeit. Więcej o Elternzeit przeczytają państwo na **stronie BMFSFJ.**

4. Zasiłek macierzyński (Mutterschaftsgeld)

Zasiłek macierzyński wypłacany jest na wniosek uprawnionej, który składa się do odpowiedniej kasy chorych. Wnioskodawczyni powinna być ubezpieczona (obowiązkowo albo dobrowolnie) w tej kasie w dniu rozpoczęcia okresu ochronnego (Schutzfrist).

Zasiłek macierzyński może pobierać pracownica zatrudniona w Niemczech, która nie posiada miejsca zamieszkania w Niemczech; warunkiem jest tutaj pozostawanie w stosunku zatrudnienia i odprowadzanie składek do niemieckiej kasy chorych (tzn. podleganie niemieckiemu systemowi zabezpieczenia społecznego).

Wyjątkowo, w przypadku kobiet niepodlegających ustawowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z kasy chorych, po spełnieniu określonych warunków, zasiłek macierzyński może zostać wypłacony przez Federalny Urząd ds. ubezpieczeń (Bundesversicherungsamt). Więcej o takich przypadkach przeczytają Państwo na **stronie BVA**.

Zasiłek macierzyński wypłaca się za każdy dzień kalendarzowy okresu ochronnego: zasadniczo za 6 tygodni przed porodem, za dzień porodu, oraz za osiem tygodni po porodzie. Okresy te mogą ulec wydłużeniu np. w przypadku urodzenia wcześniaka czy ciąży mnogiej. Mutterschaftsgeld wynosi maksymalnie 13 Euro* (*Stan na 2.12.2019) za dzień kalendarzowy okresu ochronnego. Jeżeli pracownica zarabiała więcej, to wówczas do wyrównania różnicy zasadniczo zobowiązany będzie pracodawca – tzn. Arbeitgeberzuschuss. Niemiecki zasiłek macierzyński, jako świadczenie wchodzące w skład systemu ubezpieczeń społecznych, podlega unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. O koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w tym zakresie przeczytają Państwo w dziale V UBEZPIECZENIA W POLSCE.

Inaczej niż w Polsce, matka nie może zrzec się urlopu macierzyńskiego na rzecz ojca dziecka. Ojcu dziecka przysługuje jednak niezależnie od urlopu macierzyńskiego matki urlop rodzicielski (Elternzeit).

Przykładowy wniosek o zasiłek macierzyński znajdą Państwo na **stronie AOK.**

Więcej informacji o zasiłku macierzyńskim znajdą Państwo **w broszurze BMFSFJ** lub u pracowników odpowiednich kas chorych.

Podstawa prawna:

- § Zweites Buch Sozialgesetzbuch vom 24.12.2003 (BGBl. I S. 2954, 2955; letzte Änderung durch Art. 5 G vom 11.07.2019, BGBl. I S. 1066, 1074);
- § Drittes Buch Sozialgesetzbuch vom 24.03.1997 (BGBl. I S. 594, 595; letzte Änderung durch Art. 2a G vom 15.08.2019, BGBl. I S. 1307, 1328);
- § Gesetz zum Elterngeld und zur Elternzeit vom 5.12.2006 (BGBl. I S. 2748, letzte Änderung durch Art. 6 G vom 23.05.2017, BGBl. I S. 1228, 1241);
- § Gesetz zum Schutz von Müttern bei der Arbeit, in der Ausbildung und im Studium vom 24.01.1952 (BGBl. I S. 69, letzte Neufassung vom 23.05.2017 BGBl. I S. 1228);
- § Sozialgesetzbuch Fünftes Buch - Gesetzliche Krankenversicherung vom 20.12.1988 (BGBl. I S. 2477, 2482, letzte Änderung durch Art. 12 G vom 9.08.2019 BGBl. I S. 1202, 1210).

XIV PRZEPROWADZKA DO NIEMIEC

1. Pozwolenie na pobyt (Aufenthaltserlaubnis)

Obywatel UE jest uprawniony do swobodnego przemieszczania się po terytorium UE. Nie potrzebuje on zatem wizy ani pozwolenia na pobyt, żeby wyjechać do Niemiec. Potrzebny jest jedynie ważny paszport albo dowód osobisty. Wjazd i pobyt przez okres do 3 miesięcy nie podlegają żadnym dodatkowym warunkom.

Z prawa do pobytu dłuższego niż 3 miesiące można korzystać, jeżeli:

- są Państwo zatrudnieni albo pracują na własny rachunek;
- poszukują Państwo pracy i mają uzasadnione szanse na jej znalezienie;
- nie pracują Państwo zarobkowo, ale dysponują wystarczającymi własnymi środkami na pokrycie kosztów życia oraz ubezpieczenie zdrowotne (dotyczy to także studentów i osób uczących się zawodu);
- przebywają Państwo już legalnie w Niemczech przez co najmniej 5 lat (prawo stałego pobytu).

Obywatele krajów członkowskich UE nie potrzebują uzyskać żadnego pozwolenia w celu uzyskania pobytu dłuższego niż 3 miesiące – wystarczy spełniać wyżej wymienione warunki. Obowiązuje ich jednak w takiej sytuacji obowiązek meldunku.

2. Obowiązek meldunku (Meldepflicht)

W Niemczech obowiązuje obowiązek meldunkowy (Meldepflicht). Według ogólnej zasady należy się zameldować w ciągu 2 tygodni od wprowadzenia się do mieszkania znajdującego się na terytorium Niemiec. Meldunek należy zgłosić do odpowiedniego urzędu (instytucji), będącego zazwyczaj odpowiednikiem polskiego urzędu gminy (miasta, dzielnicy). Do zameldowania może być potrzebne potwierdzenie udostępnienia mieszkania (Wohnungsgeberbestätigung), wystawione przez jego właściciela albo wynajmującego. Wynajmujący poświadcza w tym dokumencie, że dana osoba wprowadziła się do mieszkania. Przy składaniu wniosku o meldunek należy przedłożyć dowody osobiste lub paszporty wszystkich meldowanych w mieszkaniu osób. Za meldunek urząd nie pobiera żadnych opłat. Właściwą instytucję można znaleźć za pomocą portalu umziehen.de wchodząc w zakładkę „Einwohnermeldeamt" i wpisując odpowiednią miejscowość lub kod pocztowy.

W związku z tym, że organ meldunkowy przekazuje urzędowi ds. obcokrajowców wszystkie uzyskane podczas postępowania meldunkowego informacje o wprowadzających się do Niemiec obcokrajowcach, warto do dokumentów meldunkowych dołączyć odpowiednie zaświadczenie od pracodawcy lub nawet umowę o pracę w celu udowodnienia posiadania prawa do pobytu dłuższego niż 3 miesiące. Niedochowanie obowiązku meldunkowego stanowi wykroczenie, za które grozi wysoka grzywna. Według ustawy zameldowanie w Niemczech jest równoznaczne z posiadaniem miejsca zamieszkania w Niemczech, przy czym wiele instytucji, w celu udowodnienia pobytu w Niemczech, może żądać przedłożenia zaświadczenia o meldunku (Meldebescheinigung). Mając powyższe na uwadze należy nie lekceważyć tego obowiązku.

3. Obowiązek rejestracji samochodu (Kfz-Zulassung)

W przypadku przeprowadzki do Niemiec wraz z autem należy je zarejestrować w odpowiednim wydziale komunikacyjnym (Kfz-Zulassungsstelle). Według unijnych przepisów, obowiązek rejestracji podlega w wypadku przeprowadzki na okres wynoszący więcej niż 6 miesięcy.

Właściwą instytucję można znaleźć za pomocą **portalu umziehen.de** wchodząc w zakładkę „Kfz-Zulassung" i wpisując odpowiednią miejscowość lub kod pocztowy.

Do rejestracji samochodu osobowego zarejestrowanego za granicą wymagane jest m.in. przedłożenie następujących dokumentów:

- wypełniony wniosek o rejestrację (Zulassungsantrag);
- dowód osobisty (paszport) wraz z potwierdzeniem zameldowania;
- zagraniczny dowód rejestracyjny pojazdu;
- dowód kupna pojazdu (umowa, faktura);
- potwierdzenie ubezpieczenia – wystarczy podać urzędowi tzw. numer eVB, który można otrzymać telefonicznie u ubezpieczyciela jeszcze przed otrzymaniem dokumentów potwierdzających ubezpieczenie pojazdu;
- polecenie zapłaty SEPA (SEPA-Lastschriftmandat) – wymagane do celów podatkowych (Kfz-Steuer);

- przedłożenie dotychczasowych tablic rejestracyjnych (jeżeli są dostępne) – zostaną one zwrócone wnioskodawcy w celu wymeldowania auta w kraju pochodzenia;
- dowód przejścia ogólnego przeglądu technicznego pojazdu. Urząd może zrezygnować z wymogu przedłożenia tego dokumentu, jeżeli pojazd jest dostatecznie nowy lub przeszedł odpowiedni przegląd jeszcze w fabryce.

Opisane powyżej zasady dotyczą rejestracji w Niemczech pojazdów niewymagających homologacji używanych przez osobę fizyczną dla celów niezwiązanych z prowadzeniem działalności. W innym wypadku wymagane mogą być również dodatkowe dokumenty.

Należy pamiętać o obowiązku wyrejestrowania pojazdu w kraju pochodzenia (Polsce) w wypadku jego wywozu za granicę. O tym jak wyrejestrować pojazd w Polsce przeczytają Państwo na **portalu gov.pl**.

Wraz z zarejestrowaniem pojazdu w Niemczech zostaje on zgłoszony do Urzędu Celnego w celu wydania decyzji o podatku od pojazdów (Kfz-Steuer). Podatek ten został szerzej opisany w dziale XI WYBRANE ASPEKTY PODATKOWE W NIEMCZECH.

4. Prawo jazdy (Führerschein)

Prawo jazdy wydane w jednym kraju UE jest uznawane we wszystkich pozostałych krajach UE. Jeżeli przeprowadzają się Państwo zatem z Polski do Niemiec, to nie będą musieli państwo wymieniać prawa jazdy o ile:

- jest ono ważne;
- spełniają Państwo warunki wiekowe dla prowadzenia danego pojazdu w danej kategorii;
- prawo do prowadzenia pojazdu nie zostało zawieszone, ograniczone lub cofnięte w kraju w Polsce.

Po upływie terminu, na jaki zostało udzielone prawo do prowadzenia pojazdu w Polsce, należy wystąpić o jego odnowienie w Niemczech, o ile mają Państwo tam miejsce pobytu. W takim przypadku będziecie Państwo podlegać już niemieckim wymaganiom i procedurom.

5. Plakietka ekologiczna (Umweltplakette)

W licznych niemieckich miastach wprowadzono strefy, do których wjazd dozwolony jest tylko dla pojazdów spełniających określone wymogi dotyczące emisji szkodliwych substancji. Spełnienie wymogów przewidzianych przez pojazd dla danej strefy potwierdzane jest wydaniem tzw. plakietki ekologicznej (Umweltplakette), którą należy przykleić na przedniej szybie pojazdu. Plakietki te można otrzymać m. in. w punktach Dekra lub TÜV po przedłożeniu do wglądu dowodu rejestracyjnego pojazdu. Jeżeli pojazd spełnia przewidziane dla danej strefy wymogi, to plakietka zostanie wydana od ręki. Obowiązek uzyskania plakietki obejmuje także pojazdy niezarejestrowane w Niemczech. Więcej informacji o plakietkach ekologicznych można znaleźć w **broszurze niemieckiego Ministerstwa Środowiska**.

6. Obowiązek szkolny (Schulpflicht)

W Niemczech, tak jak w Polsce i innych krajach UE, istnieje powszechny obowiązek szkolny. Obowiązek nauki w szkole zaczyna się po ukończeniu 6 roku życia. Jeżeli dziecko kończy 6 lat już po rozpoczęciu roku szkolnego (np. w październiku), to na ogół rozpoczyna naukę dopiero w kolejnym roku. We wszystkich landach rok szkolny zaczyna się w sierpniu lub we wrześniu. Sprawy dotyczące oświaty są w Niemczech regulowane przez Ministerstwa Kultury krajów związkowych (Kultusministerien der Bundesländer), co wiąże się z występowaniem znaczących różnic pomiędzy poszczególnymi krajami związkowymi. W związku z tym zalecane jest skontaktowanie się z odpowiednim dla miejsca zamieszkania kuratorium oświaty (Schulamt). Pracownicy kuratorium pomogą w wybraniu odpowiedniej szkoły dla dziecka oraz wytłumaczą, jak działa niemiecki system edukacji.

Informacje o Ministerstwach Kultury poszczególnych krajów związkowych znajdą Państwo na **stronie bildungsserver.de**.

7. Prawo wyborcze obywateli UE

Jeżeli rodzice mieszkający z dziećmi w Polsce chcą wysłać swoje dziecko do szkoły w Niemczech, powinni oni zgłosić ten fakt w formie oświadczenia do właściwej obwodowo szkoły dziecka w Polsce. Ponadto, zgodnie z art. 33 polskiej ustawy Prawo oświatowe, dyrektor szkoły, w obwodzie której dziecko mieszka, powinien być informowany o realizacji obowiązku szkolnego spełnianego za granicą do 30 września każdego roku.

Zamieszkujący w Niemczech obywatel UE (niebędący obywatelem Niemiec) ma czynne prawo wyborcze (może głosować na kandydatów) w wyborach:

- samorządowych (komunalnych) – normowane przez kraje związkowe. Przykładowo w Meklemburgii-Pomorzu Przednim czynne prawo wyborcze do wyborów komunalnych przysługuje każdemu obywatelowi UE, który ukończył 16 lat i posiada miejsce zamieszkania w danym okręgu wyborczym od przynajmniej 37 dni;
- do Parlamentu Europejskiego – obywatel UE może głosować na osoby kandydujące albo z kraju swojego zamieszkania, albo z kraju swojego pochodzenia. Więcej informacji na ten temat znajdą Państwo na **stronie wybory-europejskie.eu.**

8. Nieruchomości w Niemczech

W przeciwieństwie do Polski, większość mieszkańców Niemiec decyduje się na wynajem mieszkań zamiast ich kupna. Wynika to z faktu, że na rynku mieszkaniowym w Niemczech znajduje się wiele zadbanych i jakościowych nieruchomości.

Niezależnie od tego, czy chcą Państwo wynająć albo kupić mieszkanie, większość dostępnych na rynku ofert sprzedaży czy najmu znajdą Państwo w ogłoszeniach prasowych czy na internetowych portalach pośredników sprzedaży/najmu nieruchomości. Należy pamiętać, że w zależności od regionu Niemiec dostępność mieszkań jest różna. Na wsi i w mniejszych miastach co do zasady nie będą musieli Państwu długo oczekiwać na znalezienie mieszkania i podpisanie umowy sprzedaży/najmu.

W dużych miastach takich jak Berlin, Frankfurt n. Menem czy Monachium zapotrzebowanie na mieszkania jest tak duże, że w przypadku najmu to wynajmujący mają szeroki wybór najemców. Popularne jest wtedy organizowanie wywiadów podobnych do rozmów kwalifikacyjnych, w wyniku których wynajmujący podejmuje decyzję o wyborze najemcy. Najczęściej wynajmujący wymagają od potencjalnych najemców takich dokumentów jak wyciąg z rejestru informacji kredytowej (Schufa-Auskunft), czy zaświadczenia o braku zaległości czynszowych w obecnym miejscu zamieszkania.

Koszty najmu różnią się w poszczególnych regionach Niemiec. W wielkich miastach trzeba się liczyć z kosztami w wysokości 14 Euro za metr kwadratowy za czynsz i koszty ogrzewania, wody czy gazu. W mniejszych miastach czy wsiach koszty te wynoszą przeciętnie 8 Euro za metr kwadratowy.

Zasiłek mieszkaniowy (Wohngeld)

Osoby o niskich zarobkach mogą ubiegać się o tzw. zasiłek mieszkaniowy (Wohngeld), wydawany w celu zapewnienia godnych warunków mieszkaniowych. Zasiłek mieszkaniowy spełnia rolę dotacji do czynszu (dla najemców mieszkań) albo dotacji do kosztów utrzymania (dla posiadaczy samoistnych mieszkań).

To, czy mogą skorzystać Państwo z zasiłku mieszkaniowego zależy w szczególności od trzech kwestii:

- liczba członków gospodarstwa domowego;
- wysokość wspólnego dochodu;
- wysokość podlegających dotowaniu czynszu albo kosztów utrzymania.

Zasiłek mieszkaniowy otrzymuje się wyłącznie na wniosek zainteresowanego, w którym wykazane zostanie spełnianie warunków koniecznych do otrzymania tego zasiłku. Przyznanie zasiłku mieszkaniowego dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej.

Wniosek składa się w odpowiednim dla miejsca zamieszkania urzędzie ds. zasiłku mieszkaniowego (Wohngeldbehörde). Właściwość miejscowa tych urzędów uregulowana jest na poziomie krajów związkowych. Polecamy skorzystać także z **kalkulatora**, który po wprowadzeniu odpowiednich informacji wskaże podglądowo wysokość zasiłku w indywidualnej sytuacji.

Zasiłek przyznawany jest co do zasady na okres 12 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek. Po upływie okresu, na jaki został przyznany zasiłek, w celu dalszego otrzymywania tego zasiłku, należy ponownie złożyć wniosek.

Zasiłek mieszkaniowy generalnie nie przysługuje osobom pobierającym ALG II, gdyż ALG II z zasady już uwzględnia konieczność zapewnienia godnych warunków mieszkaniowych.
Więcej o zasiłku mieszkaniowym w Niemczech przeczytają Państwo na **stronie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych**.

Podstawa prawna:

- § Bundesmeldegesetz vom 3.05.2013 (BGBl. I S. 1084, letzte Änderung durch Art. 8 G vom 4.08.2019, BGBl. I S. 1131, 1145);
- § Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern vom 30.07.2004 (BGBl. I S. 1950, 1986, letzte Änderung durch Art. 6 G vom 20.07.2017 BGBl. I S. 2780, 2786);
- § Verordnung über die Zulassung von Fahrzeugen zum Straßenverkehr vom 25.04.2006 (BGBl. I S. 988, letzte Änderung durch Art. 7a VO vom 2.10.2019, BGBl. I S. 1416, 1428);
- § Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr vom 8.08.1998 (BGBl. I S. 2214, letzte Änderung durch Art. 4 VO vom 2.10.2019, BGBl. I S. 1416, 1426);
- § Verordnung zur Kennzeichnung der Kraftfahrzeuge mit geringem Beitrag zur Schadstoffbelastung, 10.10.2006 (BGBl. I S. 2218, letzte Änderung durch Art. 85 VO vom 31.08.2015 BGBl. I S. 1474, 1488);
- § Wohngeldgesetz vom 1.04.1965 (BGBl. 1965 I S. 177, letzte Änderung durch Art. 43 G vom 15.09.2019, BGBl. I S. 1307, 1334).

XV KONTAKTY INSTYTUCJONALNE / WAŻNE ADRESY

W NIEMCZECH:

Agentur für Arbeit Pasewalk
Löcknitzer Straße 10
17309 Pasewalk
Tel. (+49) 8004555500
E-Mail: Pasewalk.EURES@arbeitsagentur.de (EURES-T)
https://www.arbeitsagentur.de/

Agentur für Arbeit Prenzlau
Richard-Steinweg-Straße 5
17291 Prenzlau
Tel. (+49) 8004555500
https://www.arbeitsagentur.de/

Agentur für Arbeit Schwedt/Oder
Karthausstraße 10/12
16303 Schwedt/Oder
Tel. (+49) 8004555500
https://www.arbeitsagentur.de/

Amt Löcknitz-Penkun
Chausseestraße 30
17321 Löcknitz
Tel. (+49) 39754500
Fax: (+49) 3975450200
E-Mail: amt@loecknitz-online.de
http://www.amt-loecknitz-penkun.de

Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg
Bertha-von-Suttner-Straße 1
15236 Frankfurt (Oder)
Tel. (+49) 3355510, (+49) 80010004800
Fax: (+49) 3355511295
E-Mail: post@drv-berlin-brandenburg.de
https://www.deutsche-rentenversicherung.de/BerlinBrandenburg

Deutsche Rentenversicherung Bund
Ruhrstraße 2
10709 Berlin
Tel. (+49) 308650
Fax: (+49) 3086527240
E-Mail: drv@drv-bund.de
https://www.deutsche-rentenversicherung.de/Bund/DE/Home/

Familienkasse Sachsen
Standort Chemnitz
09092 Chemnitz
Tel. (+49) 8004555530
E-Mail: familienkasse-sachsen@arbeitsagentur.de

Familienkasse Neubrandenburg
Ponyweg 37-43
17034 Neubrandenburg
Tel. (+49) 8004555530
Fax: (+49) 3957664901122
E-Mail: familienkasse-neubrandenburg@arbeitsagentur.de

Finanzamt Greifswald
Am Gorzberg Haus 11
17489 Greifswald
Tel. (+49) 383453520
Fax: (+49) 383453523300
E-Mail: poststelle@finanzamt-greifswald.de
https://www.steuerportal-mv.de/Finanzaemter/Finanzamt-
-Greifswald/

Handwerkskammer Ostmecklenburg-Vorpommern
Standort Neubrandenburg
Friedrich-Engels-Ring 11
17033 Neubrandenburg
Tel. (+49) 39555930
Fax: (+49) 3955593169
E-Mail: info@hwk-omv.de
https://www.hwk-omv.de/

IHK Neubrandenburg für das östliche Mecklenburg-Vorpommern
Katharinenstraße 48
17033 Neubrandenburg
Tel. (+49) 39555970
Fax: (+49) 3955597510
E-Mail: info@neubrandenburg.ihk.de
https://www.neubrandenburg.ihk.de/

Jobcenter Uckermark
Geschäftsstelle Prenzlau
Stettiner Straße 21
17291 Prenzlau
Tel. (+49) 3984701552
Fax: (+49) 3984704466
E-Mail: jobcenter@uckermark.de

Jobcenter Uckermark
Geschäftsstelle Schwedt/Oder
Berliner Straße 123
16303 Schwedt/Oder
Tel. (+49) 3332208280
Fax: (+49) 3332208281
E-Mail: jobcenter@uckermark.de

Jobcenter Vorpommern-Greifswald Süd
Marktstraße 58/60
17309 Pasewalk
Tel. (+49) 8004555500
E-Mail: JC-VG-Sued@jobcenter-ge.de
https://www.jobcenter-vgs.de

Landkreis Vorpommern-Greifswald
Standort Pasewalk
An der Kürassierkaserne 9
17309 Pasewalk
Tel. (+49) 383487609998
Fax: (+49) 383487609000
E-Mail: posteingang@kreis-vg.de
https://www.kreis-vg.de

Landkreis Vorpommern-Greifswald
32 Ordnungsamt (Ausländerbehörde)
An der Kürassierkaserne 9
17309 Pasewalk
Tel. (+49) 383487602900
Fax: (+49) 383487609014
E-Mail: ordnungsamt@kreis-vg.de

Landkreis Vorpommern-Greifswald
Standort Pasewalk
50 Sozialamt
Dezernat 2
An der Kürassierkaserne 9
17309 Pasewalk
Tel. (+49) 383487602201
Fax: (+49) 3834876092201
E-Mail: sozialamt@kreis-vg.de

Landesamt für Gesundheit und Soziales
Mecklenburg-Vorpommern
Dezernat Neubrandenburg
An der Hochstraße 1
17036 Neubrandenburg
Tel. (+49) 3953800
Fax: (+49) 3953802401
E-Mail: poststelle.va.nb@lagus.mv-regierung.de
https://www.lagus.mv-regierung.de/

Zentralstelle für ausländisches Bildungswesen (ZAB)
im Sekretariat der Kultusministerkonferenz
Graurheindorfer Straße 157
53117 Bonn
Tel. (+49) 228501664
Fax: (+49) 228501229
E-Mail: zabservice@kmk.org
https://anabin.kmk.org/anabin.html

W POLSCE:

Centrum Usługowo-Doradcze w Euroregionie POMERANIA w Szczecinie
Urząd Miasta Szczecin
pl. Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin
Tel. (+48) 91424523
E-Mail: cud.szczecin@um.szczecin.pl
https://sbcud.net/

Dom Gospodarki - Haus der Wirtschaft
ul. Marii Skłodowskiej-Curie 7
71-332 Szczecin
Tel. (+48) 914860773
Fax: (+48) 914874744
E-Mail: kontakt@dg.szczecin.pl
http://www.dg.szczecin.pl/

Izba Rzemieślnicza Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Szczecinie
al. Wojska Polskiego 78
70-482 Szczecin
Tel. (+48) 914222278
Fax: (+48) 914222238
E-Mail: sekretariat@irszczecin.pl
https://irszczecin.pl

Kuratorium Oświaty w Szczecinie
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
Tel. (+48) 914427500
Fax: (+48) 914427508
E-Mail: kuratorium@kuratorium.szczecin.pl
http://www.kuratorium.szczecin.pl

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
ul. Sikorskiego 3
70-323 Szczecin
Tel. (+48) 914857500
Fax: (+48) 914857603
E-Mail: sekretariat@mopr.szczecin.pl
http://mopr.szczecin.pl/

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
Departament Współpracy Międzynarodowej
ul. Hoża 20
00-529 Warszawa
Tel. (+48) 225292266
E-Mail: kwalifikacje@mnisw.gov.pl; sekretariat.dwm@nauka.gov.pl
https://www.gov.pl/web/nauka/departament-wspolpracy-miedzynarodowej-dwm

Powiatowy Urząd Pracy
ul. A. Mickiewicza 39
70-383 Szczecin
Tel. (+48) 914254900
Fax: (+48) 914225533
E-Mail: pupszczecin@pupszczecin.pl
http://www.szczecin.praca.gov.pl/

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa
Zachodniopomorskiego
ul. Płk. Starzyńskiego 3-4
70-506 Szczecin
Tel. (+48) 914253600
E-Mail: dz-rops@wzp.pl
http://www.rops.wzp.pl

Szczecińskie Centrum Świadczeń
ul. Kadłubka 12
71-521 Szczecin
Tel. (+48) 914427100
Fax: (+48) 914427101
http://www.swiadczenia.szczecin.pl/

Urząd Miasta Szczecin
Plac Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin
Tel. (+48) 914245000
Fax: (+48) 914245322
E-Mail: boi@um.szczecin.pl
http://www.szczecin.pl

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
Polsko-Niemiecki Punkt Doradczy EURES
ul. A. Mickiewicza 41
70-383 Szczecin
Tel. (+48) 914256101
E-Mail: sekretariat@wup.pl
http://www.wup.pl/

Zachodniopomorski Oddział NFZ w Szczecinie
ul. Arkońska 45
71-470 Szczecin
Tel. (+48) 800190590 (Telefoniczna Informacja Pacjenta)
E-Mail: sekretariat@nfz-szczecin.pl
http://www.nfz-szczecin.pl

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie
Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
Tel. (+48) 914303500
E-Mail: zuw@szczecin.uw.gov.pl
http://www.szczecin.uw.gov.pl/

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie
Wydział Koordynacji Świadczeń
Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
Pokój nr 138 (I. piętro)
Tel. (+48) 914303070, (+48) 914303071
E-Mail: ks@szczecin.uw.gov.pl
https://www.szczecin.uw.gov.pl/?type=article&action=view&id=8426

Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w Szczecinie
ul. Matejki 22
70-530 Szczecin
Tel. (+48) 225601600 (Centrum Obsługi Telefonicznej)
https://www.zus.pl/

XVI O PUNKCIE KONTAKTOWO-DORADCZYM

Projekt **Punkt Kontaktowo-Doradczy dla polskich i niemieckich obywateli** podejmuje wyzwanie usprawnienia w komunikacji pomiędzy obywatelami a urzędami, a także samymi instytucjami w sprawach transgranicznych. Punkt wspiera tym samym procesy integracyjne w obszarze przygranicznym oraz pełni funkcję doradczą dla polskich i niemieckich obywateli.

Projekt jest efektem pracy nad integracją i porozumieniem społeczeństwa w polsko-niemieckim Euroregionie Pomerania, działa od 2009r., jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego INTERREG VA oraz przez Gminę Miasto Szczecin, a także Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Kraju Związkowego Meklemburgii-Pomorza Przedniego. W ramach projektu Miasto Szczecin oraz Związek Komunalny Euroregion Pomerania e.V. prowadzą ogólnodostępne Punkty Kontaktowo-Doradcze dla polskich i niemieckich obywateli, mieszczące się odpowiednio w Urzędzie Miasta Szczecin oraz w Ratuszu w Löcknitz. Głównym celem projektu jest wspieranie i rozwijanie integracji społecznej obywateli polskich i niemieckich, zamieszkujących teren Euroregionu Pomerania, tworzenie sieci współpracy między urzędami w Polsce i w Niemczech, jak również poprawa efektywności działania i dostępności urzędów i instytucji po obu stronach granicy.

Punkty działają dwujęzycznie i transgranicznie, z jednej strony wykorzystując utworzoną sieć urzędów i innych podmiotów, stanowią łącznik na linii urząd–obywatel, z drugiej strony ułatwiają funkcjonowanie podmiotom publicznym w realiach transgranicznych z uwagi na wiedzę i kompetencje zatrudnionych pracowników. W Punktach udzielane są porady i informacje polskim i niemieckim obywatelom odnośnie prawnych i socjalnych aspektów ich pobytu w Niemczech i w Polsce, świadczona jest pomoc w wypełnianiu formularzy, tłumaczeniu otrzymanej korespondencji i innych dokumentów, pośrednictwo w rozmowach z urzędami i innymi instytucjami. Punkty doradcze współpracują z właściwymi urzędami i instytucjami w celu wyjaśnienia indywidualnych zapytań interesantów oraz wspierają urzędy i instytucje w wykonywaniu ich funkcji publicznych, proponując im platformę porozumienia z partnerskimi jednostkami po drugiej stronie granicy podczas organizowanych konferencji, warsztatów i spotkań eksperckich dotyczących spraw transgranicznych.

Dotychczasowa działalność Punktu Kontaktowo-Doradczego zdecydowanie przyczyniła się do poprawy poziomu integracji społecznej, poprawy komunikacji pomiędzy urzędami obu państw, a także usprawnienia przepływu informacji między urzędami i obywatelami.

Kontakt

Punkt Kontaktowo-Doradczy
dla polskich i niemieckich obywateli
Biuro Obsługi Interesantów
Urząd Miasta Szczecin
pl. Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin
Tel.: +48 91 435 11 35
e-mail: kontakt@um.szczecin.pl

Kontakt- und Beratungsstelle
für deutsche und polnische Bürger
Bürgerhaus
Marktstraße 4
17321 Löcknitz
Tel.: +49 39 754 528 97
e-mail: kontaktstelle@pomerania.net

XVII UWAGI

Treść broszury nie stanowi źródła prawa ani porady prawnej. Niniejsza publikacja została przygotowana wyłącznie w celu ułatwienia wyszukiwania informacji i przepisów w aspekcie transgranicznym, ma charakter wskazówek i zaleceń. Odpowiedzialność za ewentualne konsekwencje w skutek zastosowania ich w praktyce zostaje wyłączona. Każdy przypadek jest indywidualny i ogólne wskazówki i zalecenia nie mogą zastąpić porady prawnej bądź podatkowej indywidualnie ocenianej.

W broszurze znajdują się hiperłącza (tzw. linki) do stron internetowych i materiałów należących do podmiotów trzecich. Wydawca oraz redakcja nie ponoszą odpowiedzialności za zawarte w nich treści, a w szczególności za powstałe w związku z ich korzystaniem szkody czy utracone korzyści.

Broszura została opracowana na podstawie stanu prawnego aktualnego na dzień 18.11.2019 r.

Kancelaria NMS LEGAL – SZEJA, NAPIORKOWSKI ET CONSORTES SPÓŁKA KOMANDYTOWA.

Interreg
Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska
EUROPEAN UNION

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską – ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Kontakt

Punkt Kontaktowo-Doradczy
dla polskich i niemieckich obywateli
Biuro Obsługi Interesantów
Urząd Miasta Szczecin
pl. Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin
Tel.: +48 91 435 11 35
e-mail: kontakt@um.szczecin.pl

Kontakt- und Beratungsstelle
für deutsche und polnische Bürger
Bürgerhaus
Marktstraße 4
17321 Löcknitz
Tel.: +49 39 754 528 97
e-mail: kontaktstelle@pomerania.net

Interreg
Mecklenburg-Vorpommern/Brandenburg/Polska
EUROPEAN UNION

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską – ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)